

Ivar Hortling

Dabels ugglor och andra fågelskildringar

Stockholm. Fahlcrantz & Co. 1924.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Kungl. biblioteket.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Kungl. biblioteket och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/HortlingI/titlar/DabelsUgglor/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1475373-faksimil>

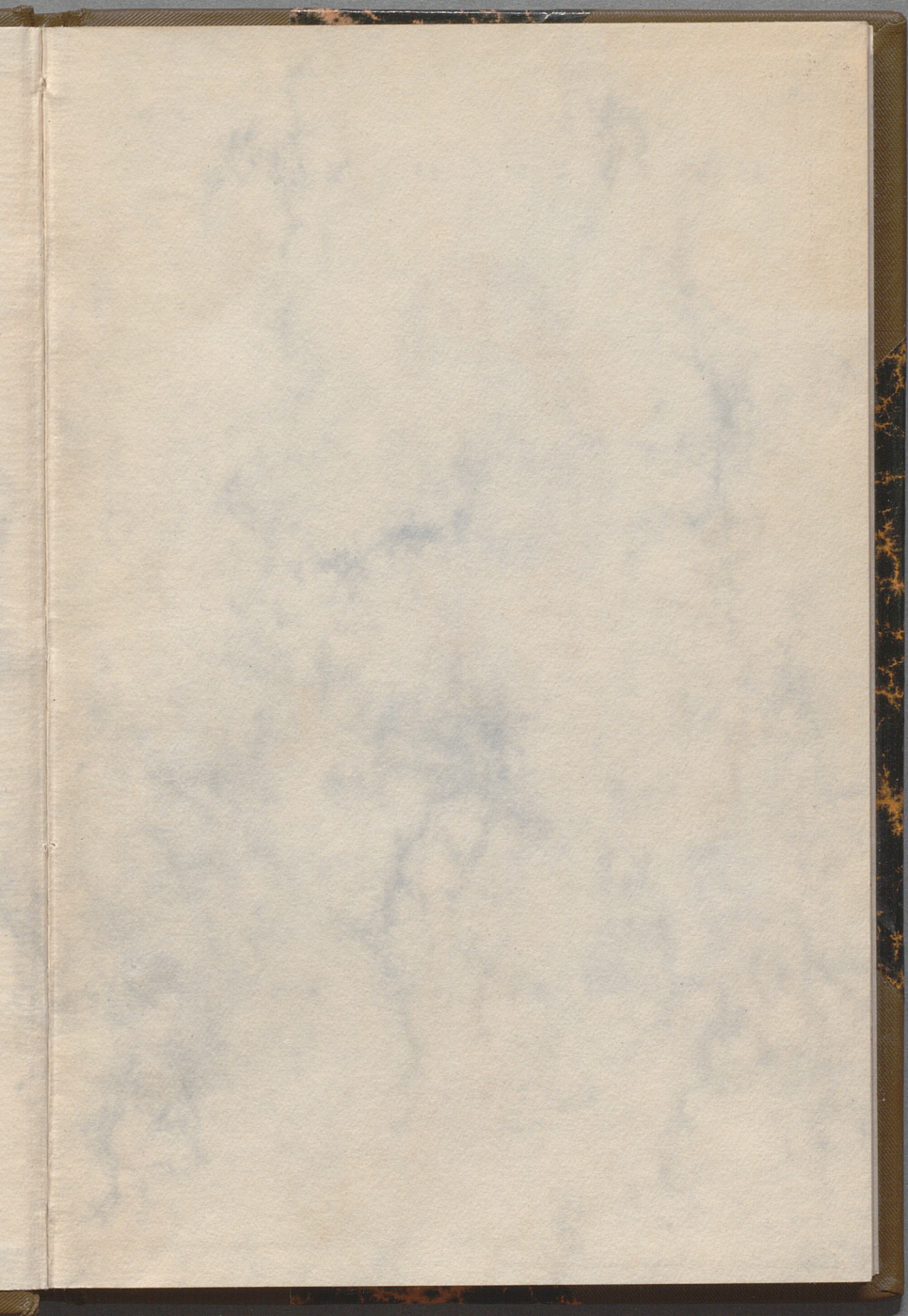
TS
OR

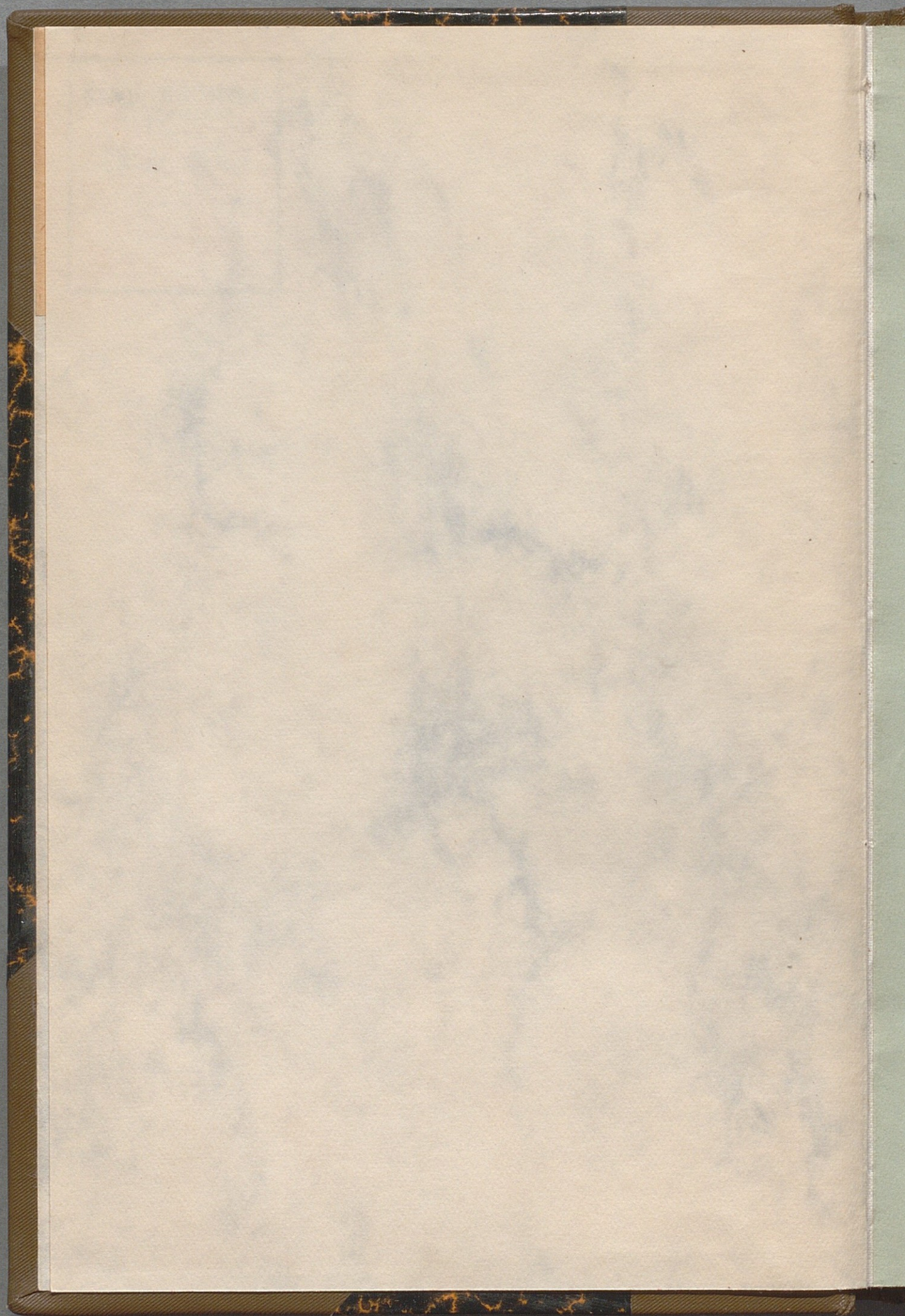
ING

LM
24

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Fool.

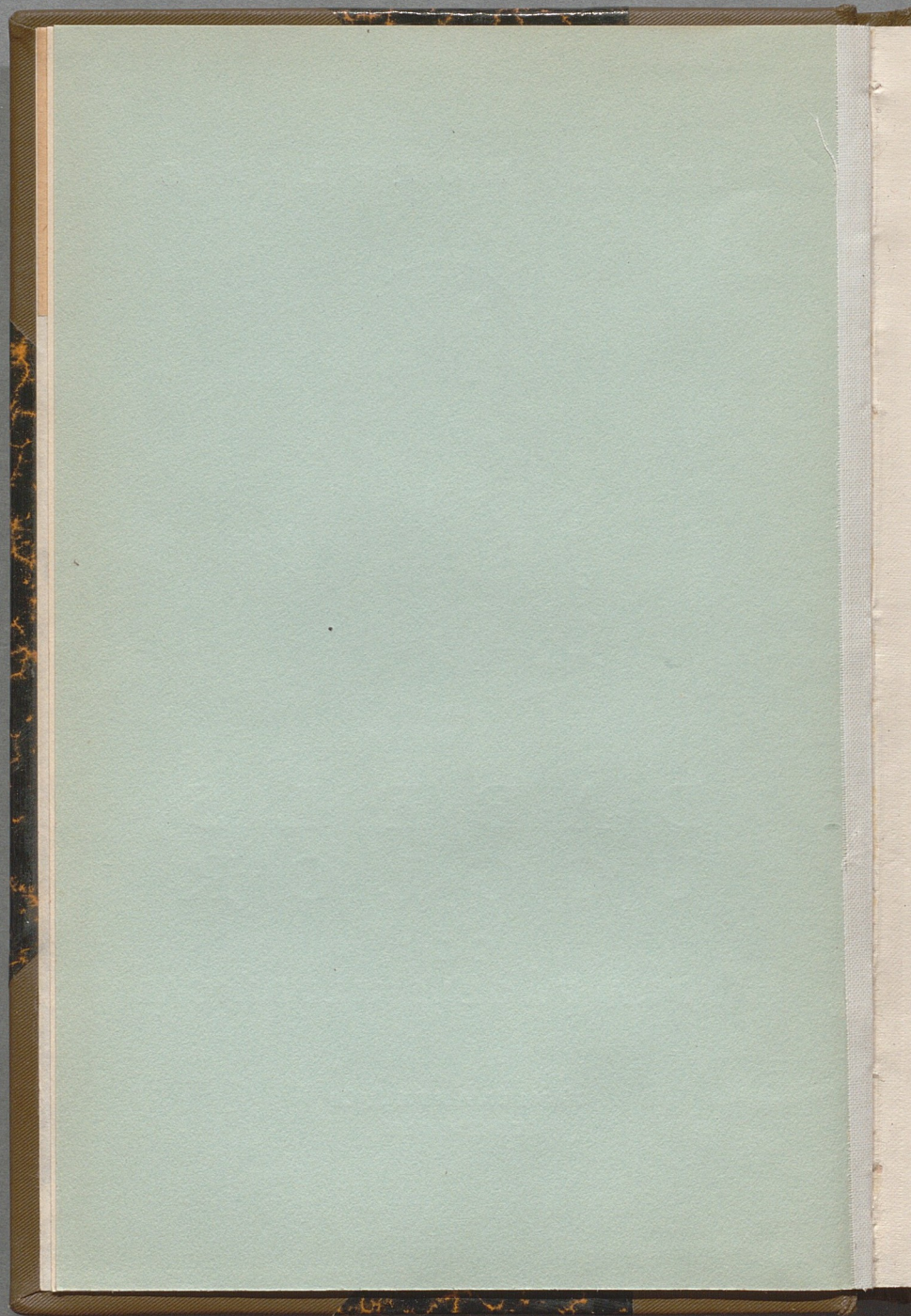

132
Nat.
200
IVAR HORTLING

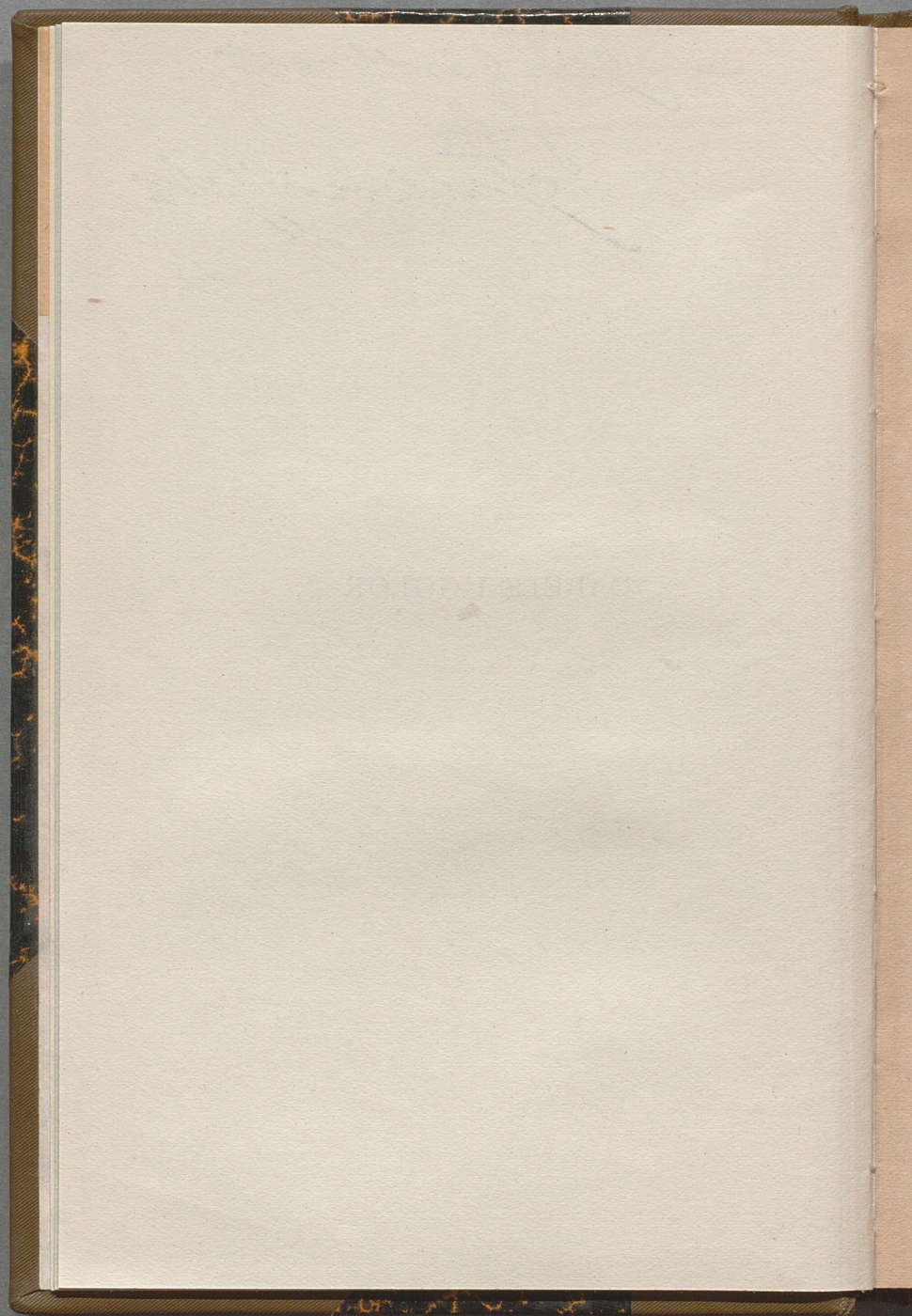
D A B E L S
U G G L O R
OCH
ANDRA FÅGELSKILDRINGAR

FAHLCRANTZ & Co
STOCKHOLM

*Carl Gustaf
v. Dabell
Ugglor*

DABELS UGGLOR

DABELS UGGLOR
OCH ANDRA FÅGELSKILDRINGAR

AV

IVAR HORTLING

STOCKHOLM
FAHLCRANTZ & Co.

HELSINGFORS 1924
MERCATORS TRYCKERI AKTIEBOLAG

DABELS UGGLOR

Det var en gång en gosse, som alltid rände efter fågelbon och fåglar. Folket kallade honom Dabel.

Dabel hade ett utomordentligt väderkorn, då det gällde att hitta bon. Han „osade bränt”, då han såg en skata sitta helt oskyldig i en talldunge.

— Aha, sade Dabel för sig själv, de' där ser misstänkt ut. Och han vek av in på en gångstig som ledde genom dungen.

Knappt hade han gjort detta, förrän skatan gav hals och flög upp i luften, där hon begynte skräna och skratta alldeles förfärligt.

— Sade jag inte det? myste Dabel i skägget, fast något skägg hade han ju inte, ty han var ingenting annat än en pojkvasker. Längre behövde han inte heller leta, förrän han fann skatans bo i en låg, liten tall. Då han bultade på stammen, flög den andra skatan ur boet. Och så blev det två skator, som skrattade eller gräto, huru du vill. Ty skatan gråter och skrattar på samma sätt.

Stundom hände det att Dabel kom över något rare fågelbo, och då kände hans glädje inga gränser.

En gång hamnade han under sina strövtåg på våren till en villa, i vars brädfodring spillkråkan hade

huggit många hål. Ett av dessa hål befann sig i m från ett vindskammarfönster. Dabel vädrade strax inbyggare i bohålet, ty han upptäckte några fjunkliga fjärdrar vid ingången till detsamma.

— Säkert är där ett bo, men vad kan det vara för ett bo? undrade han. Och medan han så gjorde, upptäckte han fjädrar nedanför bohålet på marken. Och än vidare hittade hon rester av småfåglar, ett bofinkshuvud — det kände han ingen på näbben, en talgmesvinge, vingpennor av sånglärka, vinge och fot av koltrast, stjärt av sävsparv samt vita äggskaibitar och annat gott.

— Detta kan inte vara annat än en uggla, som farit fram på detta sätt. Hans intresse stegras i hög grad, nu gäller det endast att få tillstånd att undersöka boet.

Alla kände Dabel och visste att han inte hade något elakt i sinnet med sina jakter efter fågelbon. Då han vände sig till frun i huset med en hövlig fråga, om han kunde få undersöka boet, sade hon därför:

— Blott alltför gärna. Och jag vore till och med glad, om Dabel kunde skaffa bort de där fåglarna, ty jag får inte sova i fred på nätterna, de föra ett sådant oväsen.

Om de visste, vadför fåglar det var som huserade i boet?

Nej, det kunde de inte upplysa om, men så mycket visste de, att det var ugglor och att de levde till värst nattetid.

— Jag skall nog fånga in hela familjen, men då

borde jag få tillbringa natten i den där vinds-
kammaren, sade Dabel och pekade uppåt mot vinds-
kammarfönstret.

Ja, det var fruns rum, men saken måste ordnas,
förstås, och så blev det litet ommöblering, och Da-
bel flyttade in i fruns sängkammare.

Dabel var så ivrig, att han hela dagen satt uppe
i vindskammaren. Endast till måltiderna gav han
sig ro att gå ned. Han kom underfund med att
ugglorna hade en gång från bohålet nästan fram
till fönsterposten. Boplatsen måste, så räknade han
ut, befinna sig ett par tiotal centimeter från fönstret,
ty därifrån hörde han ett mystiskt knäppande.

Dabel satt i fönstret och glodde oavvänt på bo-
hålet, i hopp om att få se någondera av uggleför-
äldrarna komma med mat till ungarna. Men inga
ugglor syntes till.

Jo, i boöppningen visar sig plötsligt en vitfjunig
klont, en riktig uggelunge! Det kunde han se på
oppsynen. Hans glädje kände inga gränser, och han
var redan rikligen belönad för sin ihärdiga väntan.

Dabel hade än så länge inte hört annat än knäpp-
ningar från boet, men väl hörde han taltrasten slå
och rödvingen musicera i den omgivande skogen.
Men fram på dagen hördes därifrån ett sakta kvi-
dande, prässat, kfishi, kfishi. Han lyssnar och lyss-
nar, så höres det åter torrt och hest, stundom med
svag stämton.

Dabel satt och lyssnade hela dagen på de mystiska
lätana. Han trodde sig komma underfund med, att

där funnos fyra ungar i boet. Den som ropade kfsje var den ivrigaste av de fyra.

Dabel hade god tid att fundera ut, huru han skulle komma åt både modern och ungarna. Ty slutligen måste hon väl infinna sig. Han beslöt sig för en anordning med en rund håv, uppspänd förmedels stickor på sidorna och försedd med ett handtag av en grenklyka. Mellan klykans skalmar fästes håvmynningen och fortsättningen bildade ett stadigt handtag. Man skulle kunna hålla håven framför boöppningen, från vilken den borde stå rakt ut och sålunda infånga fågeln, då den skulle ut ur boet.

Idén var klar, håven anskaffad men ej färdigmonterad, då vid $\frac{1}{2}$ 11 tiden på kvällen från skogen invid hördes några spetsiga, kvidande läten koé, koé som att blåsa på en kam genom silkespapper. Strax därpå flög en stor, brun fågel med en duns mot bohålet och försvann i öppningen. Där spordes ingen tvekan, och förvånansvärt var det att hon hållit sig borta så länge och så tyst, som om hon alldeles glömt bort sina småttingar! Det blev liv i lägret! Nu skulle håven fås färdig så fort som möjligt. Modern dröjde inne hos ungarna 10 minuter, så flög hon sin kos lika plötsligt som hon kommit, seglade i en båge nedåt och försvann i den mörka skogen.

Dabel hade borttagit ena fönsterhalvan, för att lättare kunna manövrera med håven. Då ugglemor eller -far nästa gång kom igen efter $1\frac{1}{2}$ timmes väntan, gjorde Dabel ansatser att placera håven på bohålet, men det ville ej lyckas. Där kom något hindrande i vägen, en blomställning eller vad det

var, han var så ivrig att han inte riktigt fick klart för sig, om det var han själv som fubblade eller om håvskäftet var för långt eller om det var blomkrukans fel. Och så kunde han ju inte sticka ut håven genom fönstret, innan fågeln flugit in i boet, annars hade han skrämt bort den förrän den hunnit göra sin entré.

Nästa gång kom ugglan efter närmare 2 timmars väntan. Men då Dabel, sömnig som han var, vaknade upp vid dunsen, och började att bråka med sin håv, uppstod där ett litet buller inne i rummet, och ugglan var åter sin kos, innan Dabel hunnit fram med håven.

Han började bli orolig att hela företaget skulle misslyckas. Där satt han något modfälld, sömnig av vaka och trött av själsspänning. Han lyssnade till rödhakens silvertoner, gökens guggande, lövsångaren och bofinken, ty de stämde upp, den ena efter den andra i nattens stillhet. En timme förflöt, taltrastens ljuva sång höll Dabel vaken, han älskade den och tyckte alltid att det var en fin konstnär, som sjöng med fågelstrupe, då han hörde taltrasten. Ute på fjärden vaknade sillmåsen, hälsande morgonens gryning med utdragna kvio åtföljda av skrattande kvakvakvakva.

Klockan var tre på natten. En grå flugsnappare klagade, och några kråkor pratade med ilska toner, som ej betydde annat än att de sett en skymt av ugglan. Och med detsamma kom hon som kastad mot boöppningen.

— Nu eller aldrig, tänkte Dabel, håven flög utan

minsta buller ut genom den öppna fönsterhalvan och placerades skickligt mitt framför bohålet. Dabel hörde det vanliga kvidandet från boet, det stegrades i moderns närvaro, och han hörde, huru modern rev i stycken något byte och fördelade det bland ungarna.

Dabel satt och väntade otåligt på att få se ugglan, och länge dröjde det inte heller, innan han fick se henne. Hon kom som skjuten ur öppningen och hamnade naturligtvis i håven, som drogs sakta långsmed väggen inåt fönstret och slutligen genom detta in i rummet.

Du må tro, att Dabel var i extas, och skickligt tog han in sin dyrbara fångst! Han ställde håven med dess innehåll på golvet, täckte omsorgsfullt, som han tyckte, håvens mynning med nätfliisor, som hängt sladdrande ned kring densamma, och mönsttrade sin fågel.

Han hade ej sett en sådan varelse annat än avbildad i böcker och uppstoppad. Den hade stora, runda ögon som enfärgat bruna glaspärlor, vacker brungråspräcklig dräkt och en figur som en stockända, d. v. s. huvudet och halsen voro precis lika breda eller yviga som bålen.

Dabel hade väl sällan varit så glad i sitt liv som i detta ögonblick. Han sade alldeles högt för sig, småleende mot fågeln:

— Jag känner igen dig, min nådiga, du heter kattuggla, och i sanning liknar du inte också en katt. Tillåt mig säga *Aluco*, jag heter Dabel.

Madame *Aluco* flaxade mot nätet, och det märk-

värdiga var, att hon fortfarande hade en groda i klorna, knäppte en gång med näbben, gjorde flere ansatser att komma lös, men resignerade, då hon märkte att det inte lyckades.

Dabel kastade sig inom kort på bädden och somnade tungt. Han hade genomlevat så mycket, väntat så länge förgäves, fått sin önskan uppfylld och nått målet för sina ansträngningar. Fågeln satt infångad i buren, varför skulle Dabel ej vila lugnt på sina lagrar? Det gjorde han också i ett par timmars tid. Men så begynte han drömma.

Han tyckte sig försatt i en väldig hall med kupigt tak, halvmörk och indelad i flere avdelningar. Där funnos spegelväggar, och överallt, vart han såg, flaxade ugglor, de blevo slutligen alltmer närgångna och nöpo honom än i armen, än i håret, fladdrande som skuggor omkring honom i halvdunklet. Det blev ingenting annat än ugglor i den drömmen, och det kändes slutligen obehagligt, ty han visste inte vart han skulle taga vägen, och ugglornas antal växte oupphörligt. Alla voro som skuggor, han hörde ej deras vingslag, men en av dem piskade luften hörbart med vingarna och hotade att riva ögonen ur Dabel.

Han gjorde en värjande åtbörd med händerna, spärrade upp sina yrvakna ögon och fäste sin blick på det öppna fönstret, framför vilket en gardin hängde ned skyggande för halva fönsterhalvan, så som man brukar hava gardiner för fönstren. Och vad ser han? Jo, Aluco flaxande mot den lösa gardinen som en väldig nattfjäril...

Läsaren kan föreställa sig, att Dabel fortare än jag hinner beskriva det hoppade upp från sin bädd, grep tag i håven och håvade in Aluco.

Hon hade alltså trots allt lyckats rymma ur sitt fängelse! Och tänk, vad hon var vänlig som ej flugit ut genom fönstret, ehuru som vi veta ena fönsterhalvan var uttagen och endast till hälften skyddades av gardinen. Därav drog Dabel den sannolikt alldeles riktiga slutledningen, att denna hennes vänlighet berodde på att hon inte var riktigt klarsynt vid dagsljus.

Följande morgon eller rättare sagt något senare samma morgon uttogos fyra ungar ur boet och inpackades jämte modern i en stor övertäckt korg. Dabel förde dem långt bort till sitt hem och inhyste dem i en bur. Han hade tänkt sig ett idylliskt familjeliv för ugglorna, maten skulle han anskaffa. Men ugglorna hade en alldeles olika uppfattning om idyll. Ungarna läto höra ett slags klapprande drill, ungefär som alsiskan och grönsiskan. Detta läte hade inte hörts från boet, det angav alltså oro och beklämning över de nya förhållandena.

Modern Aluco satt i en vrå i buren, alldeles oberörd av ungarnas klagan. Alla sökte de sig en vrå och tycktes ha' svårt att förlika sig med sitt fängelse. De sågo jämmerliga ut med sina brunröd-kantade ögon, alldeles som hade de varit sjuka. Men det vore de nog inte.

Ugglemamma var som en sfinx, hon talade ej, hon åt ej, hon tog inte den minsta vård om ungarna.

Dabel var otröstlig. Men han förlorade inte hoppet. Han sköt kråkor och gav dem kråkstek i små portioner. Aluco flög mot gallret, skavade sin näbb vid försöken att återvinna friheten.

Dabel kallade ungarna efter storleken ettan, tuan, trean, fyran, den största var ettan. Ettan satt hos sin mamma, men denna visade sig kall och okänslig. Tuan flög också på gruppen mamma — ettan, men hon var lika kall. Fyran, den minsta skrek hest vsi, den var ljusast, de större voro gråa med mörkare band, huvudet ljusare.

Då tvåan klängde på ettan, vibrerade hon fram sitt klapprande läte, som också betydde „låt mig vara”. Fyran bara skrek, både ksji och dallringen, den var olyckligast. Stundom lågo de framstupa med framsträckt huvud, stundom sutto de i upprätt ställning. Trean tog ett helt kråklår och ville svälja det, men det gick trögt. En hel dag satt den med kråklåret i munnen, så att en fjäder stack fram ur näbben. De lärde sig alltså att taga emot föda, det var ju ett framsteg. Men modern matade ej ungarna.

Aluco var en vacker fågel. Hon var ovan brun-gråvattrad med längsfläckar på rygg och skuldror samt det gråa huvudet. Stjärt och vingar, delvis även ryggen, hade en rödbrun anstrykning, de mörka tvärbanden gävo dräkten en antik snitt. Mellan ögonen löpte ett mörkt band som förlänade ansiktet ett visst uttryck. Hon tittade då och då spetsfundigt på de vita fläckarna som prydde hennes skuldror, eller ock beundrade hon sin vitgula, fläc-

kiga framkropp. Hennes stora bruna glasartade ögon hade intet uttryck, men hon blinkade så lustigt med ögonlocken, uppifrån nedåt, alldeles som en mänska, och ibland sov hon med ena ögat.

Var hon en skälm, fru Aluco? Eller var hon enfaldig? Dabel blev ej klok på henne. I varje händelse tyckte han det var oförsvarligt, att hon inte hade den minsta omsorg om ungarna. Detta måste ju sluta illa. En morgon låg fyran död på golvet, översållad med ohyra.

Dabels metod hade burit vatten! Han kände sig förkrossad och sörjde uppriktigt över att han indirekt varit orsaken till uggleungens död.

Följande morgon gick Dabel tidigt till buren. Ugglan satt hopkrupen i en vrå, ettan och trean i var sin knut och tuan — låg död på burens golv. Klockan 4 samma dag på eftermiddagen var också trean död.

Detta var för mycket på en gång för stackars Dabel. Han grubblade över om han bort vidtaga några åtgärder, som möjligen försummats. Han fann, att han i allt handlat efter bästa förstånd. Men då han märkt att ugglemor alls inte trivdes och allra minst syntes böjd att blotta något av sin inre skepnad, beslöt Dabel att återskänka henne friheten. Detta skedde kl. 9 samma dags afton. Hon seglade i väg på utbredda vingar, satte sig för ett ögonblick på ett staket och försvann sedan i närmaste skogsbacke.

Fru Aluco var omsider fri. Hon satte sig i en lummig träkrona och vaknade till medvetenhet.

Allt vad hon genomlevat mindes hon som en elak dröm. Ifrån den högsta sällhet hade hon plötsligt råkat i neslig fångenskap. Ungarna hade legat i boet hopklämda i en mörk vrå, hon hade mera känt deras närhet än sett och beundrat dem med ögonen. Moderslyckan hade bestått i att ruva äggen tills de började leva, att höra ungarnas hesa ksji och skaffa mat åt dem. Ingenting av allt detta återfanns i fängelset. Ungarna ropade inte en gång så som de ropat i det mörka boet, inte kunde hon fånga något, beröringen av mänskans händer hade slagit henne med skräck, hon hade förlorat förståndet. Därför hade hon inte heller något klart begrepp om vad som förefallit, episoden med ungarna i fängelset hade gått henne tämligen spårlöst förbi. Att de dött den ena efter den andra, hade inte heller på minsta vis gripit henne. Allt det passerade hade hon i detta ögonblick, då hon satt uppe i den lummiga trädkronan, endast en ganska dunkel förnimmelse av som något genomlevt. Hon kunde ej forma dessa dunkla förnimmelser till tankar, ty hon levde ju ock i normala förhållanden bara på sinnliga intryck för stunden.

Stackars fru Aluco! Detta års familjelycka var ohjälpligen förstörd för henne. Men hon var dock lycklig i känslan av sitt speciella „natursinne”, det som gör att en fågel känner sig dragen till naturen, känner sig liksom alla vilda djur som en del av denna natur, som ett med den. Så fort han åter ser sig omsluten, omfamnad av naturen, är han som hemma, han finner sig tillrätta, han känner mera än

han vet vad han skall företaga sig, för att uppfylla sin bestämmelse. Denna sinnets skärpa är outgrundlig för en mänsklig varelse. Därför fyller fågelns enklaste vardagsliv också mänskan med förvåning, beundran.

Fru Aluco satt länge orörlig i sin trädkrona. Nattskärnan började på å spinna, myggdansen tråddes här liksom i skogen där boet stått. Nattens drottning, taltrasten, slog sina slag, skymningen föll på, och ugglan vaknade till full klarhet, d. v. s. icke klarhet i samma bemärkelse som mänskan kallar klarhet, men klarhet enligt uggleterminologi, till att bli ett verktyg för sina yttre och inre sinnen och utföra deras befallningar.

Hon kände framför allt ett behov att orientera sig. I samma stund höjde hon sig högt över skogstopparna och fann att trakten var främmande.

— Där borta skymtar havet, invid detta finnes också hemmet, gick det genom hennes hjärna. Hon flög och flög, med långsamma vingslag, allttjämt rätt högt uppe utmed havets kust. Det formligen drog henne omotståndligt i en viss riktning. Detta skulle mänskorna kalla för underverk, men för henne var det blott ett utförande av natursinnets befallning. Samma natt anlände hon, efter att ha tillryggalagt 5 mil fågelvägen, till hemtrakten, där hon utan svårighet återfann sin väntande make.

Dabel, som haft sådan otur med sin ugglefamilj, ägnade numera sin omsorg helt åt den enda återstående uggleungen, ettan. Han kallade den hädan-

efter *Tawny*, vilket han tyckte var vackrare än „ettan” och dessutom lämpligare också ur den synpunkten att det ju inte längre fanns varken någon tua, trea eller fyra. Han tog *Tawny* in i bostaden, där den fick röra sig fritt omkring.

En kväll kom Dabel hem vid niotiden. Han spanade förgäves efter *Tawny*, alla rum genomsöktes. Han satte sig ute på trappan och väntade att få höra dess läte. Men ingenting hördes. Dabel tänkte naturligtvis att *Tawny* lyckats rymma i ett obehållat ögonblick och flugit sin kos. Men förhållandet var ett helt annat.

Tawny hade helt enkelt sökt sig en undanskymd plats. Något bättre gömställe fann han inte än mörkret bakom en glaskruka, som stod uppe på té-köksskåpet i matsalen. Han såg och hörde naturligtvis tydligt allt vad både Dabel och hans föräldrar och syskon talade, medan de sökte honom. Men det mänskliga språket var honom alldeles främmande, huvudsaken var att han fick vara undanskymd.

Alla hade redan lagt sig. Dabel låg i rummet invid matsalen och hade inte ännu somnat, då han hörde ett skramlande från téköksskåpet. Han sprang upp och fick se *Tawny* krypa fram ur sitt gömställe. Han lade sig igen, men nu begynte dagen för *Tawny*. Denna gick från det ena rummet till det andra, såg nyfiken ut, gjorde ett omotiverat skutt i luften, höll huvudet på sned och verkade omedveten humorist. Dabel hade ställt en korg för *Tawnys* räkning i sitt rum och lade honom dit.

Men det dög alls inte. Strax var han åter på upptäcktsfärd genom rummen, anföll fransar som hängde ned från stoppade länstolar, skuttade upp emot en vit dörr och klättrade slutligen uppför ett nät, som hängde i vrån bakom en dörr. Han trasslade in sig i nätet, och Dabel blev tvungen att stiga upp för att reda ut härvan. Och det var minsann ingen lätt sak! Till tack för att han, Tawny, befriats från nätet, knep han Dabel obehagligt hårt med klorna i händerna. Så flaxade han upp längs hans skjortärm som en stor nattfjäril, Dabel erinrade sig fru Aluco, som han sett flaxa på samma sätt den natten då hon blev infångad. Ännu kl. $\frac{1}{2}$ 4 på morgonen var Tawny i full verksamhet ehuru något matt efter sina nattliga upptåg.

Tyvärr var det i längden omöjligt att hålla Tawny inomhus. Han fick åter bosätta sig på loftsvalen i samma bur, där han vistats förut. Dabel matade honom med möss, ekorrkött och annan lämplig föda. Tawny åt, kastade upp bollar som alla rovfåglar och fiskätare göra. Innan han kastade upp, satt han och såg på födan med sjuk uppsyn, hukade sig ned och spydde så fram en rund boll, innehållande osmälta rester av den föda han förtärt. Då Dabel kom upp på svalen, hoppade Tawny ned på golvet från en avsats, på vilken han plägade sitta. Men då Dabel kom nära, knäppte han med näbben och nafsade efter honom med klorna. Något gemytligare förhållande mellan Tawny och Dabel uppstod där inte.

Tawny betedde sig som ett illa uppfostrat barn.

Då Dabel tog ut honom och skulle bereda honom tillfälle att sitta i körsbärsbuskarna, kastade han sig på rygg och högg med klorna efter Dabels händer. Något annat läte än knäppningarna med näbben hade han inte låtit höra alltsedan modern släpptes lös.

Dabel reste bort på fyra dagar, och då han återkom, hade Tawny blivit så främmande för honom, att han uppskrämd flög mot gallret, då han närmade sig till buren.

Men tiden gick och Tawny skulle förstås lära sig flyga. Han hade redan väl utvecklade vingar med vackra tvärband, på handpennorna svartbruna, på armpennorna, i synnerhet de inre, något ljusare. På vingpennorna hade utvecklat sig täckfjädrar skiftande från gult till brunaktigt. Han gjorde i solskenet ett gulbrunt intryck, huvudet och halsen voro fortfarande gråa med mörka ränder, något duniga. Dabel tyckte det var på tiden att ge honom den första lektionen i flygandets konst.

Han flyttade alltså Tawny i körsbärskuskarna och närmade sig den efter en stund med en hotfull åtbörd. Tawny tog sats, rakt upp till väders, och flög omkring 20 meter snett ned mot marken ut på fältet. Dabel genomilades av en glädjekänsla som om han själv lärt sig flyga. Han sprang åter till den, och Tawny höjde sig rakt upp och flög en ungefär lika lång sträcka som förra gången. Tredje gången upprepades samman manöver, men då gick det så olyckligt att Tawny hamnade i ån, där han

låg på vattnet med utbredda vingar och företedde en sorglig anblick. Det blev språng längs stranden ned till båtbyggnaden efter roddbåt. Tawny fiskades upp, bet sin husbondes händer men högg märkvärdigt nog ej efter dem med klorna. Detta tyckte Dabel var hyfsat nog, han förlät gärna de små nyp han fick av Tawnys näbb.

Efter badet satt Tawny och huttrade av köld. Hans sinne hade synbarligen ödmjukats något. Dabel kunde ostört undersöka hans fötter, som hade tre tvärsköldar närmast klorna obefjädrade, f. ö. voro de duniga ugglefötter. Han vände två tår framåt och två bakåt, vilket såg rätt lustigt ut. Stackars Tawny var länge ganska duven och lät obehindrat stryka sig över huvudet. Det föreföll åtminstone Dabel som skulle han i sitt stilla sinne hyst en liten portion av tacksamhet mot sin räddare — utan Dabels mellankomst hade Tawnys belägenhet varit rätt ledsam, då han föll i ån.

Dabel kunde ej nog beundra den städse fortgående utvecklingen av Tawnys fjäderskrud. Då han kom till buren och Tawny hukade sig ned som vanligt och sträckte ut ena vingen, skedde det, så trodde åtminstone Dabel, bara för att visa honom huru vacker han blivit. Ljusningen mellan de mörka tvärränderna på handens pennor var så klar och fin som silke, på armpennorna åter vattrad. Vingtäckarna ljusnade mot spetsen i den allra skäraste schattering. Dabel kunde ligga och betrakta sin skyddsling länge och väl, varje gång han gjorde det, upptäckte han något nytt i Tawnys dräkt, som tju-

sade hans öga. Han inbillade sig att Tawny fann behag i denna beundran, han tyckte de voro kamrater. Tawnys dräkt antog en gul skiftning på ryggen och vingarna. Han avvägsde de olika färgskiftningarna på nära håll och på avstånd. Dess huvud mörknade, det märkte han, mellan ögonen sträckte sig en smal flik, som på avstånd var svart, men på nära håll ljusare. Tawny hade något av katt över sig, icke minst då han låg framstupa. Han hade också låtit höra något väsende läte, men vad det skulle betyda fick Dabel inte klart för sig. Fastän de, Dabel och Tawny voro så goda vänner och Tawny tog grodor och annan föda ur handen, kunde han dock inte övervinna en medfödd rädsla, och bäst det var flaxade han upp mot burgallret. Det pinade Dabel utsägligt. Då Tawny blickade ned på Dabel, hade hans ansikte onekligen ett visst uttryck, ty ögonkretsarna hade utbildat sig något. Men uttrycket var sålunda ganska ytligt, och Tawny kunde inte ens ännu tala med ansiktsmuskelnerna, såsom gamla ugglor pläga göra, i det de röra på ansiktsfjädrarna och ge intryck än av ondska, än av tillgivenhet, än av komik. Inte heller blinkade han med ögonlocken. Dabel nödgades erkänna för sig i tysthet att Tawny var mycket medelmåttigt begåvad, men det hindrade inte att han tyckte om honom ändå. Tawny lärde sig ett nytt ord, nämligen ett hest mjä, som han lät höra efter mager diet. Det var alldeles samma läte som ormvråksungen Butte haft och som tycktes hava alldeles samma betydelse: jag är hungrig.

I slutet av augusti var Tawny en kattuggla i första ungdräkt. Han var mer brun än röd, med vackert vattrade skuldror, undertill gråvit. En äkta „gulnäbb” var han också, i det avseendet att näbben var gulgrön, klorna något mörkare. På vinggen hade han en och annan vit fläck, vingens undre sida företedde ett långt svart band inåt från vingknogen.

Dabel tyckte att Tawny var mogen att slå sig ut på egen hand. Han lät honom alltså flyga, men höll dock burdörren öppen — det kunde ju hända att Tawny ville återvända till natten. Och ganska riktigt! Redan samma kväll infann han sig och fick till livs en sparvhöks kropp, som han lät sig väl smaka.

Hela följande dag satt Tawny i närheten, än i träden, än på marken. Så försvann han och visade sig åter först följande kväll. Han upptäcktes plötsligt på loftstaket, flaxade mot köksdörren, flög mot fönstret, tillbaka upp på loftstaket och i en lönn. Därifrån svingade han sig upp i en hög gran. Så vistades Tawny tre dygn i närheten av sin bur, försvann för någon stund men återkom på aftonen och tog emot föda, som man räckte till honom med en käpp. En gång tog han en sork, en annan gång en orm.

Men sedan kände Tawny ett behov att söka sig längre bort. Han flög till närmaste skogsbacke och därifrån bort till Långmossen. Det var där han lärde sig att fånga möss. Där träffade han på en familj hornugglor.

Det var liv och rörelse i skogsbrynet, Tawny förstod ej rätt meningen med alla de läten han hörde och de fåglar som omsvärmade honom. En grå flugsnappare väste fram ett ilsket hatshititati och slog ned på honom som en rovfågel. En rödstjärts-hona klagade fyitetettett-tr-tr-tr och talgmesarna filade på: huitsiitä, huitsiitä. De voro så när-gångna att Tawny omedvetet tryckte sig i en lum-mig krona. Hans plågoandar lämnade honom i fred och glömde honom snart. Men då hörde Tawny hornugglans ungar ropa pie, pie, pie, ett läte, som påminde honom om syskonens rop. Snart kom modern och skrek som en tornfalk snabba räckor rui rui rui rui, varvid ungarna tystnade.

Tawny höll god utkik över mossen från sin upphöjda plats. Han såg huru ugglemor behagligt seglade lågt nere över mossen, medan ungarna svärmade i skogen och skreko sitt pie, pie. Då såg han plötsligt något röra sig i en tuva, han sänkte sig som genom ett inre tvång på spända vingar ned mot tuvan, och då han därtill hörde ett misstänkt pip, pip, seglade han en stund över tuvan fram och åter. Knappt visade en liten sork näbbspetsen, innan Tawny hade huggit klorna i honom och släpat honom till skogsbrynet, där han förtärde sitt byte i en enda munsbåt.

När gamle Aluco, då hans maka fängslades och ungarna bortrövades, märkte att han var allena, satt han och grubblade över livets gåta. Han hade ingenting särskilt märkt, bara att hans familj helt

plötsligt försvunnit, alldeles som förr i världen misshagliga personer plägade försvinna i de mäktiga konungarnas oublietter. Han visslade hest krri med små pauser, vilket betydde ungefär så mycket som „Vad kan hava hänt? Vart hava de mina tagit vägen?” Det var så uttrycksfullt, detta krri, att en mänska kunde förstå dess innebörd. Men ingen tycktes höra honom. Ensam tillbringade han dagarna i en björkkrona, tryckt till trädets stam i en grenklyka. Mot kvällen gjorde han en flygtur ut över vassen eller fälten. En enda gång hade han besökt boet sedan ungarna tagits, men då han märkte att det var tomt, besökte han inte det vidare.

I dagningen var han åter på jaktstråt. Då han kände behov av att kasta upp en fjäderboll, uppsökte han alltid samma träd, „Fjäderbollträdet”, på fågelspråk förstås. Så förflöt hans liv i största enformighet, ty dagen lång satt han uppe i sin träkrona och sov.

Men tidigt en morgonstund uppfångade hans öra plötsligt ett välbekant grri, på vilket han i stark affekt svarade med ett dallrande grrgrrrrharaa. Han hade känt igen sin makas lockton. Efter några ögonblick sutto de vid varandras sida, och man kunde höra ett slags dallrande visslingar, djupa mystiska, alldeles som hemligt småprat. Snart därpå flög fru Aluco än en gång till boöppningen, blott för att i nästa ögonblick segla ned mot marken och så bort i skogen som hon alltid plägat göra.

Hela den sommarn och följande vinter tillbringade uggleparet Aluco i samma skog. Visserligen gjorde de utflykter, stundom rätt långa, men hemskogen drog dem med omotståndlig makt. De hade uppsökt åt sig var sin håla, den ena i en ihålig asp, den andra i ett stenkummel. I dessa hålor tillbringade de vanligen nätterna.

Fram mot våren uppsökte de åter sitt gamla bo i spillkråkshålet i fyllningen mellan vindsvåningens dubbelbrädvägg i samma villa, där de häckat året förut.

Inbyggarna på holmen begynte lägga märke till underliga ljud, som hördes från skogen. Ibland lät det som gällt hardrev, hvá hvá, hvá, men det hade så underlig mystisk klang, att det väl inte kunde vara hundar. Mörka kvällar hörde de starka skrik som av en dåre, *vah, vama*. Det var ingenting annat än Alucos parningsläte, men det hade de inte reda på. Stundom hördes ett slags samtal *voé, voé* gnisslande som rostigt gångjärn, och då trodde inbyggarna att det var häxor som samtalade.

En gång kom en fiskare hemvandrande sent på kvällen. Han hade tagit en gångstig, som leder genom skogen förbi den villa, som ugglorna valt till sitt hemvist. Villaborna voro ännu inte utflyttade, ty det var tidigt på våren, och det fanns t. o. m. litet snö i bergsskrevorna. Alla ljud, som hördes från villan, tydde man som spökeri. Fiskargubben hörde ett gnäggande, underbart läte, som liknade en galen människas skratt. Han blev kuslig till mods, då han insåg att spökhistorierna ej varit tomt prat, på-

skyndade sina steg, men hade ej hunnit långt, innan en skugga kom susande genom luften: i samma ögonblick kände han sitt huvud omkramas av ett par skarpa klor, han uppgav ett rop, tog sig om huvudet, men vålnaden var försvunnen.

Vid hemkomsten väckte fiskargubben gårdens folk. Han var blek och såg förstörd ut, och berättade, med försök att behärska sig, vad som inträffat och vad han hört och sett med egna ögon. Ingen kunde numera tvivla på att det var spöken, som huserade i trakten.

Fiskargumman, som suttit tyst och åhört berättelsen, sade liksom för att förjaga sin egen rörelse:

— De' ä' hansis vanliga lögner... Men gossen, Frans, som lyssnat till fars uppskakande historia med uppspärrade, glänsande ögon, uttalade det för-lösande ordet:

— He' va' visst Dabels ugglona!

KORSNÄBBARNA I TATTARSKOGEN.

Detta är sannsagan om en fågel, som bygger bo, lägger ägg och uppföder ungar, medan snön ligger tung över skogarna och kölden knakar i mänskornas byggningsknutar.

Är sagan sann, eller är det en saga blott, som många andra sagor?

Ja, en saga är det och lika sann som många andra sagor om fåglarna. Ty sant är det t. ex. att flyttfåglarna färdas tusentals mil och ändock återfinna sina häckningsorter och t. o. m. bon. Sant är det ock att fåglar, som äro några veckor gamla, färdas så långa vägar och finna vägen till sina vinterkvarter ända nere i södra Afrika, för att åter följande vår bryta upp mot nordn. Och mycket annat, som mänskorna kalla sagor är sanning, medan det mesta av vad som kallas sanning inte är det.

Sann är sagan om korsnäbbarna, ett tatarfolk bland fåglarna, som framkläcka sina ungar i 25° köld. De slå sig ned i en skog, där tillgången på kottar är riklig, bo där och bygga och fara vidare, alldeles som zigenarna pläga för någon tid slå upp

sina tält, där det faller sig lägligast för dem, och sedan färdas vidare.

Det finns hos oss två arter av släktet korsnäbb, vilka man skiljer från varandra dels på storleken, dels och huvudsakligen på näbbens form. Den ena är något mindre än den andra och kallas rätt och slätt „mindre korsnäbben” till åtskillnad från „större korsnäbben”. Mindre korsnäbben har en näbb, som är mer lång än hög, den större artens näbb är lika hög som den är lång och ger fågeln ett utseende av papegoja i än högre grad än den mindre. Förutom dessa arter förekommer hos oss ehuru sällsynt en tredje art, bändelkorsnäbben, som har två vita band — därav bändel — tvärs över vingen. Den är till storleken som mindre korsnäbben.

Alla korsnäbbar påminna till utseende och levnadssätt mycket om varandra, ja så mycket att de av många forskare betecknats som skilda racer av samma art. Säkerligen finnas många geografiska former av korsnäbb, men det låta vi de lärda syssla med och upplysa oss om. Vi skola här skildra några drag ur den arts liv som är den allmännaste och som vi vant oss att beteckna med namnet mindre korsnäbb.

Du har måhända lagt märke till fåglar, stora som sparvar, vilka flyga i små och större flockar, ganska högt uppe, dock ej högre än att du tydligt hört deras locktoner bit, bit, bitbitbitbit ... och ser hur de ila fram som om de hade en ryslig häst? Endast sällan hör du från den flygande fågeln en surrande,

sörplande ton bry jämte de korthuggna bit, bit.

Eller har du någon gång lagt märke till, huru grankottarna ramla ner från en gran, den ena efter den andra? Då har du sannolikt också blickat uppåt och fått reda på, att det är korsnäbbar, som arbeta där uppe, ofta i all stillhet för att ej väcka uppseende, men stundom också under småprat, som ljuder än klart och spetsigt än dämpat. Du kan i lugn betrakta dem, ty de äro då alls inte skygga. Men plötsligt lyfter flocken lika fullt, och du hör deras glättiga avskedstoner jub-jub-jub-jub . . .

Nå väl, en flock av dessa luffare hade slagit sig ned i Tattarskogen, ett namn, som mycket väl lämpar sig för denna skog just emedan korsnäbbarna trivas där. Det är mest gran i rena bestånd eller uppblandad med tall, en skog med väl underhållna vägar men också med snärjiga snår och kärrdrag mellan steniga åsar och hult.

Erik, min goda kamrat, hade lagt märke till att korsnäbbarna flögo parvis, och då han hört berättas att korsnäbbarna häcka inte allenast om våren utan under alla årstider, beslöt han att försöka sin lycka i Tattarskogen. Det var i början av februari, midvinter således, och kallt. Men han lät intet avskräcka sig, han hade bara ett mål för ögonen: att hitta korsnäbbsbon. Och han nådde sitt mål.

En morgon, då han drog på sig storstövlarna, kände han en förunderlig glädje i sitt sinne. Han hade legat vaken långt innan det ljusnade och gjort

sig olika föreställningar om korsnäbbsbona. Han hade kallat på mig, och så begåvo vi oss i väg.

Det hade ej ljusnat riktigt, då Erik och jag styrde stegen mot Tattarskogen. Snö hade fallit på natten, alla vägar och stigar lågo gömda under en mjuk snömatta. En domherre hade hoppat över skogsvägen, längs vilken vi vandrade, jämfota med så korta steg att vi fäste oss vid spåren. Efter en stund togo vi av inåt skogen och begynte att vada i snön. Flerstädes hördes korsnäbbar ropa kiv-kiv och sri. Men en hanne satt i toppen av en liten gran och såg så förunderligt lugn ut. Då vi närmade oss, flög han inte bort, bara ordnade sin dräkt. Då upptäckte vi också honan, som flög med skägg-lav i näbben in i en gran. Det rädde intet tvivel: vi hade upptäckt det första korsnäbbsboet. Det var den 12 februari, en söndag. Då boet ej var på långt när färdigt, beslöto vi att lämna det denna gång och fortsätta våra upptäcktsfärder.

Den 17 i samma månad hittade vi ett bo till, halvfärdigt. Två dagar senare besökte vi båda bona och funno dem översnöade. Det var en frisk vinterstämning i skogen. Vi hörde flygande korsnäbbar ropa beslöjat kyv-kyv-kyv och en fågel, som satt i en grantopp, lät höra ett dämpat trastläte dak-dak. Hannen satt i en grantopp invid boträdet och småsjöng för sig själv prt prt prt tshuhi-tshuhitshuhi, alldeles sakta. Han tyckte det lät så vackert och så sjöng han litet starkare pr pr pr tipo tipo klirr klirr, en klirrande liten strof och flög några tiotal meter bort till en annan grantopp. Honan

flög av och an och lockade svagt kvv kvv kvv kvv.

Boträdet reste sig i kanten av ett kärr under ett berg. Då man klev upp på berget kunde man tydligt se boet. Vi satte oss, togo fram vår vägkost och njöto av skogens stillhet och tanken på våren, som vi ej kunde bortjaga. Ty var det inte tro på våren, att bygga bo, fast vinterns dimma ruvade över kärret och skogstopparna? Men det tänkte inte fåglarna på, de bara sjöngo och byggde bo, varför, det visste de lika litet eller mindre än jag kunde förklara, varför jag själv fanns till och varför jag så varmt intresserade mig för korsnäbbarna.

Korsnäbbsparet märkte att det var observerat. Hannen satt segerstolt i sin grantopp och ropade långa räckor gb gb gb gb gb gb ..., honan satt nedanför i samma träd. Hon ropade ock, något torrare, och hon var ivrigt sysselsatt med boet. Överallt genljöd skogen av korsnäbbslåtar, en i sanning fängslande fågelkonsert mitt i vintern!

Jag kunde ej hejda min nyfikenhet eller vetgirighet, huru vi skola kalla detta begär att titta in i boet. Jag beslöt alltså att klättra upp i boträdet, en mindre gran. Honan lämnade boet med starkt surrande vingslag, i det hon lät höra sakta gnisslande fififififi, en nästön, som påminde om finkläte och angav släktskapen. Jag fann ett det näpnaste bo, beläget invid stammen omkring 8 m från marken, något mer än 1 m från trädets topp. Hela undre delen av boet utgjordes av torra grankvistar, ris och lavar, medan övre delen var en påbyggnad av

skägglav, fast och stadig med en öppning upptill. Kanterna voro liksom kupade och det hela så inbjudande ett bo gärna kan vara för en liten fågel. Hela boet var omkring 15 cm högt, nu alldeles färdigt och väntande endast att få omsluta fyra små ägg, som innan kort skulle utgöra dess innehåll. Hela grantoppen var behängd med klasar av kopparröda kottar, översållade av nyfallen snö, som jämväl täckte grenarna och bildade ett skyddande tak över boet.

Medan jag klättrade ned från trädet, satt korsnäbbshannen i en grantopp och smackade sakta för sig. Vi hade sett nog den gången, vi ville ej störa fåglarna längre. Och i mitt stilla sinne tyckte jag mig aldrig bevittnat en älskligare idyll än korsnäbbsparets hemliv där borta i djupa skogen.

Vi fortsatte våra strövtåg i Tattarskogen. Därunder hittade vi ett annat korsnäbbsbo, översnöat, platt, endast 10 cm högt och ute på en gren. Det låg på en grenklyka och således stadigt samt var byggt av grankvistar och lavar liksom det förra boet. Inga fåglar voro synliga, men vi hörde korsnäbbsläten från olika håll. Så var det en hanne, som lät höra ihållande gbgbgbgibigb ... alldeles som klapperturen i träpiplärkans högsommarsång. Hemkråkorna hade redan sitt vårläte och levde till värre. Men högt uppe sågs en väldig flock kråkor styra kosan i västlig riktning efter att hava kretsat en stund över nejden.

Det blev marssol, som belyste gläntorna i Tattarskogen. Grönfinken sjöng med altstämma sina utdragna, släpande vårregnsvisor och ett par domherrar såg tiden an, sittande tysta i en granbuske invid vägen. Vi voro åter ute på strövtåg och kommo till våra korsnäckbar. Vi kallade dem våra, ty fast hela skogen genljöd av korsnäckslåtar, kände vi eller trodde oss känna igen paret, som läckade invid kärret i granen, vilken reste sig under berget. Där hördes en hanne sjunga gnisslande ptfi ptfi ptfi nästan som svartmesarna gå på, och i flykten fick låtet annan klangfärg.

Då vi närmade oss till boet, hörde vi den sakta kvittrande sången pirrpirrpirr tshuhi tshuhi tshuhi och i flykten lockade en fågel bribribri med tryck på andra stavelsen, men fåglarna syntes ej till. Jag klättrade upp i granen, och strax kom honan fram och klagade i ångestfull ton dackdackdackdack medan hannen lät höra samma klickklickklick som förut, blott än mera orofyllt, och flög till honan som en liten falk. Åter kom man att tänka på träpip-lärkans flygspel och sång, då man lyssnade till detta kivkivkivkiv . . . Men i boet lågo nu fyra vitaktiga ägg med rödbruna prickar. Fem dagar tidigare hade boet varit tomt.

Uppe i en grantopp, 100 m från boet, satt ett ungt korsnäckspar, en gulaktig hanne och en grönskiftande hona, vilka byggde bo men för tillfället syntes intressera sig endast för grankottarna, som dinglade i väldiga knippen ned från granens grenar. De lösgjorde med näbben var sin kotte vid fästet,

grepo den behändigt med klon och förde till näbben. Kotten föll till marken och strax grepo de tag i en ny. De hängde ofta med huvudet nedåt, eller ock klättrade de omkring som miniatyrpapegojor, i det de använde också näbben som klätterverktyg. Och när de väl fingo sin grankott stadigt placerad på en gren, bände de upp kottfjällen med näbben, löstogo fröna med den hårda tungspetsen och läto sig fröna väl smaka. Där uppifrån hördes endast ett sakta knatter, som uppstod vid den invecklade behandlingen av kottarna, och fåglarna voro så upptagna av sin måltid att de ej lade märke till att två nyfikna stodo under trädet och betraktade dem.

Andra veckan i mars ingick med 10 grader köld och klart väder. Under veckan förekom snöyra, och om söndag var det blidväder. Vi kände en stark dragning ut till Tattarskogen. Det var stilla i skogen, blåsten kändes ej, det hördes bara ett sakta sus i träna. Den våta snön knarrade under våra steg. Snöyran upphörde efter hand, och kråkorna sjöngo sin föga melodiska vårsång. Kunde de redan tänka på bobyggnad?

Fru Curvirostra (=korsnäbb) satt i en grantopp i närheten av boet. Hon klippte med vingar och stjärt och skruvade sig än åt höger än åt vänster i allsköns lugn. Det gupp gupp gupp hon lät höra angav knappast någon oro. Hennes make var alls inte synlig. Jag klättrade åter upp till boet och fann att korsnäbben fodrat det med litet fjäder för att äggen måtte ha det än varmare och mjukare. Vi

vandrade till det unga parets bo för att se vad det åstadkommit, sedan vi sist besökte det. Örat uppfångade nu ett läte vi inte hört förut, nämligen ett surrande bryy, en långt utdragen strof. Då jag bultade på boträdet, flög honan från boet, båda makarna sutto snart tryckta till varandra i en grantopp. De voro alldeles lugna. Så flögo de sin kos. Boet var färdigt men tomt.

Åter hörde vi bryandet. Korsnäbbar sjöngo litet varstans. Det var så vackert som rödvingens sång fast ej den kromatiskt fallande melodien. Tempot växlade från legato till presto. De jagade varandra vilt, det var ett liv i hela korsnäbbskolonien, varom en stadsbo ej kunnat göra sig en föreställning. Jag njöt våldsamt av tillvaron, jag tyckte t. o. m. att kråksången ej störde där i den stora, öde skogen. Korsnäbbarna utförde flygspel alldeles som pipelärkorna. Vi sågo och hörde. Det huvudsakliga motivet i sången utgjordes av brt brt brt, på detta följde bryti — två stavelser med växlande kvantitet.

Vi strövade vida omkring den dagen, funno ännu andra korsnäbbsbon under byggnad. Vi observerade ett par, som samlade material till boet: hannen satt i en grantopp, honan rev lös bark från en torr asp, samlade näbben full därav, så flögo båda i fullt samförstånd sin kos.

Vi följde med utvecklingen i korsnäbbsbona. En mulen dag, den 19 mars voro vi åter i Tattarskogen. Det var ett sakta snöfall på morgonen, som fram

på förmiddagen blev allt tätare, medan kölden slog sig från — 9 till — 6° C.

Vi hörde väl locktoner kvikvick, kvi-kvick kvi-kvick men ingen sång. Korsnäbbarna voro båda tillstädes, honan flög ur boet då jag var halvvägs uppe i trädet. Hon satte sig i samma grantopp där hannen satt, båda lockade gk-gk men visade ingen särskild oro. I boet lågo fyra svartfjuniga ungar med gula gap. Då jag klättrade ned, flög honan nästan strax igen på boet. Ungarna hade framkläckts samma natt, ty föregående dag befunno de sig, försäkrade Erik, allt ännu i äggen. I fjorton dygn hade honan ruvat över dem i växlande köld. Boet hade satt sig, de höga kupiga kanterna voro nerplattade. Huru skulle de späda ungarna uthärda den köld, som komma skulle?

Följande natt visade termometern i en del orter — 24° C, i andra — 22, i Tattarskogen på natten — 27°. Hela följande vecka var en bland de kallaste under hela vintern, på sina ställen visade termometern — 30° och därunder. Det var fortfarande full vinter.

Tiden led, kniporna begynte visa sig i öppna råkar, det måste ju slutligen töa upp och bli vår. Den andra i följande månad var det stark yrsnö med blidväder. Korsnäbbsungarna voro nästan flygga. Jag klättrade olyckligtvis upp i boträdet, och hutsch! flaxade ungarna ut ur boet och dumpo ned på snön. Det var ett styvt göra att hitta reda på dem, men vi gävo oss ej förr än det lyckats oss. Jag tog dem i min hand, den ena efter den andra, gömde dem

i min mössa, satte mig på drivan och grävde med fötterna en grop framför mig. Där intogo vi vår vägkost och granskade de små fågelungarna. Föräldrarna voro sin kos, så föga oroliga voro de för sina ungar!

De små voro ej än riktiga korsnäbbar, ty deras näbb var en stark finknäbb utan korslagda spetsar. Men då vi granskade dem närmare, funno vi att deras huvud voro asymmetriska, en svag oregelbundenhet, som predestinerade dem alla till vänster-sidiga korsnäbbar. De voro satta, nästan hårda i kroppen, det korta besöket i snödrivan tycktes ej bekomma dem det allra ringaste. De voro väluppfödda med färdigskalade granfrön, som föräldrarna lagrat i krävan och proppat dem fulla med, då de hungriga skrikit efter föda. De hade ett skarpt, utdraget, sirrande läte srr, srr. Sedan vi ännu en stund betraktat de grågulstrimmiga fågelungarna, förde jag dem tillbaka upp i boet och lämnade dem i fred. Samma dag hittade vi ett nytt bo, som hade litet ull i väggarna och sparsamt med fjäder på balen. Det låg ute på en gren, ungefär 15 m från marken i en hög gran.

Det byggdes, kläcktes och ruvades i korsnäbbskolonien, en del kullar voro redan flygga.

Men det blev vår ohjälpligt, fåglarna skyndade på den. De anlände den ena efter den andra. Gräsänderna sökte upp bara fläckar utanför åmynnin-garna, sidensvansar visade sig på återtåg från Mel-laneuropa på väg norrut, skrattnåsarna gjorde en

första orienterande flykt till häckplatserna i Vik, och pilgrimsfalken slog efter tofsvipor, vilka blänkte som metall i solskenet, där de slog lovar på gallerstranden innanför vassbältet. Stararna kvittrade redan i byarna och imiterade sommargylling och lövsångare, medan äkta bofinkar slogo drillar i skogsbackarna. Träkryparen sjöng fint och slarvigt titititetetitetetuit, en visa så lustig att den slutar då den knappt hunnit börja. Familjen Curvirostra begav sig ut på strövtåg för att se sig om i världen.

Det dröjde ej länge, innan andra familjer slogo sig i sällskap med familjen Curvirostra. Det var en brokig samling, alldeles som hos zigenarfolk. Alla hade bruna ögon, men alla buro olika dräkter. Vi fäste sig vid en honfågel med ockergul undre sida, men över ryggen bar hon en schal i gulgrönt, och då hon bredde ut vingarna, lyste de gråa. Stora armtäckarnas spetsar bildade ett ljust band över vingen. En ung hanne var gul med svartaktiga, längsgående fläckar, gula bräm på vingar och stjärt-pennor. Fru Curvirostra var gröngul, den djupt kluvna stjärtspetsen var sliten och trasade. Hannen var gulröd, chromorange eller än mer eldröd, i synnerhet på övergumpen. Men där funnos många andra färgskiftningar i rött hos hannarna, från pomerans till karmin, beroende på åldern eller gud vet vad. De unga fåglarna voro mer eller mindre gråa med mörka längdstrimor och svag grön skiftning. Ett äkta tattarfölje!

Vi följde efter flocken. Det hördes från den kjitok, kjitok, kjitok — det var ungfåglarna som

tiggde, ett snarvel och en efterhängsenhet, som borde satt gamlingarnas tålmod på ett hårt prov. Men nej, med största tålmodighet matade de ungarna. Plötsligt lyfte hela flocken, men det blev ej någon långfärd, bara ett tiotal meter, och så gick det åter löst med kitok och kitoto piky, piky, piky dämpade, något skrälliga toner.

Men det blev vår på allvar, sädesärlan trippade i brädgårdarna, snöskatorna skrattade och kvittrade så lockande och spillkråkan var alldeles blind och döv av älskog och inbillade sig vara taltrast, eftersom han kuklade kuklli, kuklli, kuklli ... Lärkan drillade i skyn, snön begynte smälta. Trutarna skreko kviokuakuakuakua.

Borta i djupa skogen spelade tjädertupparna. Jag hade mången gång drömt om att få se och höra tjäderspel. Men än så länge hade det ej lyckats mig. Jag visste nog, var tjädrar uppehöllo sig. Och jag sade tyst för mig:

Tänk om det skulle lyckas denna vår! Och det lyckades.

VÅRFEST I GRÖNALUND.

Grönalund är alls ingen lund med Paris quadri-folia bland högt gräs och åldriga, gladlynta lövträd, det är en urgammal, vidsträckt barrskog med övervägande gran, skogklädda åsar, från vilka man har en vidsträckt utsikt över kärr och myrar samt skogstoppar långt mot bebodda trakter. Där finnes det vackra Lomträsk med skogbevuxna holmar och kala klippor, dessutom mindre träsk mellan flackmos-sarna. Skogen är djup och skuggrik, ormbunkar vid åsarnas fot erbjuda goda gömslen för skogshön-sen och deras kycklingar, medan dessa mest äro i behov av skydd. Myrstackarna äro inbjudande att böka i, och den med bärris och fuktig mossa be-klädda marken doftar så urskogsskönt. En bäck slingrar fram genom Grönalund långt bort till ha-vet; dess porlande sång fyller våren lång hela sko-gen med en underbar mystik, och denna sång är det, som jämte suset i skogen lärt orrarna spela sin gurglande melodi och blåsa sina heta älskogstankar ut kring åsar och sänkor.

Grönalund har inga naturliga gränser, det är en ödemark, som sträcker sig flere mil i orörd jungfru-lighet åt olika håll. Yxan har aldrig härjat bland

furorna, inga båtar gunga vid träskens och tjärnarnas stränder. Älgen har trampat upp stigar, andra vägar finnas ej. Rävén har sin lya vid Falkbergets fot under stenkummel, som rasat ner under årtusendenas lopp. Örnen häckar i en grannsocken och gör då och då en påhälsning i Grönalund. Och den sluga mänskan smyger omkring med sin trogna följeslagare hunden och sprider skräck i markerna liksom rovdjuren. Skogshönsen känna dem alla, de hava lärt sig att skydda sig på sitt sätt, men ofta falla de offer för sina fienders list och överlägsna förstånd.

Men Grönalund hyser en mängd andra djur, som befolkat dess skogar och sjöar sedan hedenhös. Där bäcken flyter ut ur Lomträsk, häckar fiskgjusparet på toppen av en urgammal fura. Dem känna både tjädrarna och orrarna och de frukta dem ej, lika litet som sjöfåglarna i träskén göra det. Gråtrutarna vistas också vid Lomträsk och häcka på de kala kobbarna, medan pilgrimsfalkarna bosatt sig på en svårtillgänglig avsats i Falkberget. Det är ej allt. Tornfalkar, spillkråkor, duvor, korsnäbbar och många småfåglar ingjuta i trakten ett liv, som aldrig är intensivare än under vårfesterna i Grönalund.

*

*

*

Det finns gott om orre och tjäder i Grönalund. De känna sig hemma där. Var skulle de trivas bättre? Och dock känna de ständigt faran i luften, generation efter generation hava de nödgats betala

skatt, en dryg skatt av ungt liv, åt räven, mänskan och örnen. Också pilgrimsfalken bortsnappar då och då i flykten en oförsiktig fågel, som vågar sig ut över myren. Regelbundet är räven framme under speltiden om våren, när livet sjuder som starkast: då överrumplar han mången speltupp. Örnen strövar omkring vintertid, och mänskan, åtföljd av sin livdrabant, anställer stundom rent av oberäknelig förödelse bland ungkullarna om hösten, ja vintern lång, och ej ens under speltiden känna sig skogsfåglarna säkra. Så hava de lärt sig att försiktighet är en dygd, och denna dygd inplanta de i ungarna redan då de äro späda.

Det finns flere orr- och tjäderkullar i Grönalund, och strängt taget bilda de samhällen så tillvida som de alla samlas till spelen under de årligen återkommande vårfesterna.

Den gamla tjädertuppen för spiran i tjädersamhället med styrkans rätt. Han leker familjemedlem endast under brölloppsfesten. Annars strövar han, liksom de yngre tupparna, omkring i Grönalunds vidsträckta skogar.

De gamla hönorna hålla i hop sina kullar så länge det lyckas dem, stundom långt in på hösten, t. o. m. vintern. Bland dem är gamla Gallina en verklig prydnad för Grönalund. Hon har framkläckt många kullar. Åter för hon en kull pipande ungar efter sig.

Sitt bo hade hon denna gång rett på en torr tuvholme i laggen av Skällmossen bland odonris och doftande pors.

— Gott gott, skrockar hon, och de små skynda

fram och noppa upp larver och maskar. De äro ej större än vaktlar, men de äro förståndiga och uppfatta varje minsta nyans i mors 'gott gott'.

Hon vandrar fram längs myrlaggen, till hälften nedhukad och osynlig för andra än kycklingarna. De höra, se och känna hennes närhet, det går liksom ledningstrådar från mor till ungarna, längs vilka hennes minsta intensioner omedelbart uppfattas.

De hava passerat en liten ås och hamnat vid stranden av Lomträsk.

— Gott, gott, se där en snigel, den duger äta. Vips är en av ungarna framme och sväljer den mjuka, slemmiga mollusken i en munbit. Gott gott ljuder det åter, se där en mussla. Det finns gott om musslor här nära stränderna, ögonen öppna! Ser ni inte de späda blomknopparna och bladen med den friska, sköna grönskan? Huru saftiga äro de inte? Opp med näbben! Smaka på de där svarta bären, de gå an. Senare skall ni få se att det blir än saftigare bär, ännu smakligare.

Ungarna pipa och pipa och ränna efter mors anvisningar. Så förflyter morgonstunden. Fram på dagen samlas de under mor eller trycka i hennes omedelbara närhet. Ingen kan upptäcka dem där de ligga tryckta på mossan.

På eftermiddagen äro de åter i rörelse. Mor skrockar till ett tag, alla skynda efter henne ramlande över tuvor och ris. Mor ser deras ansträngningar. Tagen till vingarna, tagen till vingarna, skrockar hon, det går så bra. Och de små märka snart att de kunna göra bruk av sina flygverktyg.

De flyga t. o. m. upp på de nedersta trädgrenarna. När dimman stiger kall från kärret om natten, samlas de åter under mors värmande fjäderskrud. Hon vakar oupphörligt, ty hon vet sedan gammalt, att vid sådana tillfällen är den långsvansade i farten. Det finns en fågel, som gör vakttjänst för henne: det är kråkan. Ja just kråkan! Och fast hon vet, att kråkan själv är en oförbätterlig tjuv och en oslipplig, påflugen inkräktare, då det gäller ägg och späda ungar, kan hon dock reda sig med henne genom att vara ytterst vaksam. Men med räven går det inte. Då räven är i faggorna, står alltid något liv på spel. Det vet hon, gamla Gallina, och därför är hon tacksam i sitt hjärta mot kråkan, som så ofta varskott henne.

Det är en sval morgonstund efter solens uppgång. Den långsvansade gör sin rond, smygande fram mellan buskar och tuvor. Han har vädrat tjäderkullen, det drar omotståndligt ... I myrlaggen sitter kråkan, som följt med tjäderkullens förehavande utan att hoppas på något för egen del. Men det är nu så hennes vana.

Hon märker räven, som krälar fram över myren. Sakta sänker hon sig på spända vingar ned mot myren, och då hon flyger över den smygande räven så nära att hon snuddar vid, ger hon ifrån sig en otäck bukton *kerreo*. Det är nog, det behöves ej mer. Räven hukar sig ned och blickar upp med en missdådares förskrämda uppsyn och visar tänder för ett ögonblick. Men strax fortsätter han sin färd mot sitt mål. Han ökar på farten ...

Tjädermor har uppfattat signalen. Hon flaxar till med vingarna så det smäller och räven märker henne. Han kan inte hejda sig längre, han springer nedhukad och bortsnappar i förbifarten en av de små ungarna, som tryckt under näsan på honom. Men tjädermor hasar sig fram långs marken, flaxande hjälplöst med vingarna. Räven slickar sig om nosen, lyfter huvudet, lyfter ock ena framfoten, och ögonen tindra av rovgirighet. Han slår oroligt med plymsvansen, gör ett språng efter den vingsjuka hönan men misslyckas ... Åter ett språng med samma dåliga resultat. Hon är alltid ett par meter framför honom, närmare har han svårt att komma. Han blir alltmera ivrig, hukar sig ned, smyger ... samma försmädligt linkande gång och flaxande med vingarna. Avståndet mellan honom och tjäderhönan snarare ökas än minskas, och dock använder den inbitna andjägaren och förslagne harmördaren alla knep för att komma sig till den härligt doftande steken. Han förlorar tålamodet! Han slingrar framåt, mjuk och böljande ... Fördömt, i ett nu visar det sig att tjädermors vingar bära trots allt. Gallina flyger ett tiotal meter åt gången, och jakten går upp mot stenhällarna på ljungheden, långa vägar.

Räven är allena, han har förlorat Gallina ur sikte. Han sätter sig på sin svans och märker att han är lurad. Ungarna har han glömt i sin iver. Tjädern har flugit på en omväg tillbaka till de väntande små, som ligga tryckta, spridda bland ljungen. Mor kom flygande i korta satser, de hörde det, och då

hon lockar en gång, dyka de fram, den ena efter den andra från sina mossiga gömslen. Med uppsträckta halsar och på höga ben följa de mor, som för de små halvspringande i motsatt riktning mot den i vilken hon lockade räven.

*

*

*

Sommaren går, ungarna växa, de se brokiga ut, ungtupparna bruna och svarta, hönsen gulbrunspräckliga. De äta blåbär, unga skott och maskar, och om dem står alltid liksom en ånga av dofter, som räven så väl känner till. Den följer ock kullens fjät längs mosslaggarna, men så hava de unga tjädrarna utvecklat sig att de förstå den ständigt lurande faran, och mer och mer göra de bruk av vingarna. Räven har visserligen lyckats beskatta kullen, men han förföljer den inte regelbundet, ty vad skall han göra, när de träa och blicka ned på honom nyfikna och rädda?

Men jakttiden är inne, och „den fruktansvärde” har begynt sina strövtåg i skog och mark. På länge har Grönalund inte haft någon påhälsning av honom, Gallina har måhända glömt att han existerar. Hennes språk räcker inte heller till för invecklade förklaringar, och ungarna lära sig försiktighet i den utsträckning sådan erfordras. De ha lärt sig att „trycka” när duv- eller sparvhöken susar genom skogen, de ha lärt att ta träd, då räven smyger fram; han överraskar dem inte längre.

Men så en vacker morgon inträffar en händelse, som de inte äro beredda på. Där kommer framhoppande en fyrbent misstänkt individ, som påminner om räven utan att dock vara en sådan. Det är någonting öppet och frimodigt i hans väsen, han hoppar glatt fram över hjortronmossen mot laggen, där ungkullen håller till, ja han är rolig. Men inte våga sig de unga tjädrarna på att stifta närmare bekantskap med honom på marken. Mor skrockar till ett varnande ‚Gott gott‘, som betyder: upp i träden med eder! Den ena efter den andra lyfter med ett dån och ställer sig upprätt på en trädgren lågt över marken. Den obekanta tar stånd på behörigt avstånd från ett träd, i vilket en unghöna står och blickar omkring sig förvånad. Hunden — ty den obekanta är jägarens trogna följeslagare — ger sig att skälla, ej alltför ilsket men dock respekt-ingivande och fångslande på samma gång. Han blickar bort, ser ej en gång upp mot fågeln, och viftar oupphörligt med plymsvansen, som böjer sig över ryggen på honom i en sirlig, yvig halvcirkel. ‚En godmodig en‘, tänker unghönan, en verkligen rolig kamrat’. Hon lägger knappast märke till att där bak trädstammarna smyger en tvåbent varelse på „alla de fyra”, också denna en ny bekantskap för kullen. Ju närmare han kommer den skällande, desto ivrigare blir denna, dess ögon tindra av jakt-lust, skallet slår över i diskant ibland, och vår ungdom uppe på trädgrenen blir litet nervös. Vad betyder väl denna komedi? reflekterar hon över det hon hör och ser. Skall hon ge sig i väg, skall hon

anförtro sig åt vingarna? Hon blickar ned på den skällande, vänder på huvudet, än en sista gång. Den förrädiska jägaren riktar omärkligt mot henne sin dödsspruta... Pang! skräller det plötsligt, unghönan sjunker ihop och faller som ett bylte ned på mossan. Några ögonblick därefter skäller hunden lika ivrigt under ett annat träd, knappast 50 meter från platsen.

Unghönsen och tupparna stå skräckslagna var på sin gren i något träd i närheten. Smällen de hörde var det fruktansvärdaste de varit med om. Inte höres mors samlande lockton längre, hon har flugit bort, ur hörhåll för tillfället. En del av ungarna stannar kvar på sin plats, orörliga, andra ge sig i väg på må få, utan mål, blott längre inåt skogen. Snart dånar åter samma hemska döds-skräll, om en stund åter en gång. Varje gång föregås den av Canis gemytliga skall.

Men solen står redan högt på himmelen, värmen blir allt olidligare, skallet tystnar, och inga skrällar höras längre. Återstoden av kullen, ett par unghönor och några svartbrokiga tuppar, samlas på Skällmossen, där de blevo framkläckta på våren. Tjädern gluckar sitt 'gott gott', flyger av och an och befinner sig snart åter mitt bland de sina, återstoden. Tre av ungarna äro och förbli borta. Deras försvinnande står uppenbart i samband med skallet och de fruktansvärda skrällarna. Nu står ock erfarenheten från tidigare år fullt verklighetsklar för Gallina. Så har det alltid gått. „När vintern kommer, överge mig ungtupparna, de som fin-

nas kvar, och hönorna duka under, en efter den andra". Så klagar hon för sig själv.

*

*

*

Det lider mot senhösten. Löven falla, skogen blir mer och mer genomskinlig. Flyttfåglarna hava lämnat Grönalund, borta äro tornfalkarna och fiskgjusparet Pandion och pilgrimsfalkarna. Borta blåduvorna, ringduvorna och alla kvittrande sångfåglar. Den gamla älgturen står på en myr, orörlig, omärklig. Hornen te sig som en mossbelupen martall, och han själv — ett kullvräkt träds rötter med vidhäftande jord och torv. De höga benen äro som rottorra tallruskor; huru man än betraktar honom, är han ett med omgivningen, det vet han. Han har undgått blodbadet, som anställts tidigare på hösten på traktens älgjurar. Han är Grönalunds största prydnad, omtyckt av alla dess bebyggare såväl bevingade som fyrfotadjur. Tjäderna finna ett särskilt nöje i att betrakta honom, antingen han som nu står orörlig på myren eller då han äter tallstruntar i skogsbrynet. Hans bölande är visserligen isande hemskt och så starkt att marken darrar under hans fötter. Men de frukta det ej, de tycka att det hör till stämningen i Grönalund.

Ungtupparna hava begynt att gå sina egna vägar. De aktade inte mer på mors varningslåten, de ville se sig om i världen och de ville pröva sina krafter med ungtuppar från andra tjäderkullar. Det tog sin

början sålunda att de begynte kivas, halvt på skämt halvt på allvar. Så röko de i luven på varandra, varför — det visste de inte riktigt själva. Stundom gick det så hett till att fjädrar fladdrade kring på valplatsen. Var det omedveten nedärvd rivalitet om hönornas ynnest? Kände de inom sig, att deras livs högsta mål kunde nås på spelplatsen under vår-festerna? Det visste de inte själva, men ju mer tiden led, desto mer kommo de underfund med att de inte kunde sämjas. En var ville vara så oberoende av andra som möjligt, därför gingo de ock sina egna vägar.

Gamlingen för en ganska undanskymd tillvaro. Varje kväll flyger han över Lomträsk bort till sitt nattläger i en gammal fura. Livet har lärt honom försiktighet i alla skiften. Det är en mäktig uppenbarelse, då han i skymningen ilar fram över skogstopparna och över träsket, ömsom flaxande, ömsom seglande på kupiga spärrande vingar. Drömde han om vårfesten? Knappast. Han är sig själv nog, överlägsen i sin okvalda besittning av allt vad han kunde åstunda. Vad älgen är bland de fyrfota djuren, det är den gamla tjädertuppen bland skogshönsen. Han åtnjuter allas aktning: hönorna avguda honom, och ve den ungtupp, som vågar sig för nära till honom. Han har undgått alla mordanslag, han känner jägaren och dennes livdrabant, han har brottats med räven och undkommit med blotta förskräckelsen. Duvhöken har förgäves slagit efter honom, så våldsamma hugg har han riktat mot angriparen med sin starka näbb och sina vingknogar. Men det

går en sägen i skogen att gamlingen är ålderdomssvag. Man undrar om han skall fortfarande behärska spelen nästa vår. Han spelade ju t. o. m. om hösten i sin ensamhet, men ingen lystrade till kallelsen. Det ansågs vara ett dåligt förebud. Skulle någon yngre tupp omsider rycka fram och behålla övertaget?

Ungtupparna undra och vandra — de älska att vandra på senhösten. En bland Gallinas årsungar går längs en älgspång, som leder upp till Högstens rå. Han går med långsamma steg, svagt nedhukad, flyttande fötterna rakt framför varandra. Han stannar och äter granbarr, lyssnar och tycker sig höra ett stilla prassel bland buskarna. Jo riktigt! Där skymtar ett vitt huvud, en hund, men med en svans styv och rak som en stångpiska och riktad rakt bakut. Där stå de båda som fastnaglade, tjädern under en gran, och hunden 15 steg ifrån honom på stigen. Pointern darrar i hela kroppen, sänker sakta huvudet och böjer upp framtassen ... Det blir spännande. Skulle han, tjädern taga till vingarna? Hundens vänder långsamt, nästan omärkligt på huvudet, misstänksamt, och visar vitögat. Då tager tjädern ett par steg framåt och till vingarna ... Långt hinner han ej, innan ett skott dånar, och han dimper till marken med ett brak ...

Girigt rusar jägaren fram till sitt byte, fattar tjädern vid benen så att halsfjädrarna slaka och yviga hänga nedåt och stjärten ramlar ned över ryggen.

Huru många ungtupp i Grönalund har ej gått

samma väg. Gamle tuppen känner till alla knep han, honom lurar ingen mera, tror han själv.

*

*

*

Vintern kommer, drivan täcker snåren, buskarna och stenarna och kärren, groparna och bäcken, mossar, myrar, träsk med sitt vita täcke. Grönalund är härligt ock i vinterskrud. Skogen lever. Än ljuder spillkråkans gälla utdragna kilijje genom skogen. Korsnäbbarna, en hel koloni, har slagit sig ned för vintern i Grönalund, ty det finns rikligt med kottar i år. Orrarna ha slutit sig samman till stora flockar, de stålglänsande tupparna pråla i björkarna på Stora holmen i Lomträsk, de sjunga oupphörligt gt gt gt gt grl . . . Toftmesarna kirra och svartmesarna fila på tiitiptiitiptiitip. Så nog är det liv i Grönalund. Men det är endast svaga yttringar av det slumrande liv, som skall vakna upp till vårfesten.

Tjäderfolket har ej heller övergivit Grönalund. Tupparna älska att stå på topp, därifrån de hålla utkik vida omkring. Luften är kall och hård, snön knarrar, och det är ej gott för jägaren att komma inom skotthåll.

Men där finns en annan fiende, som i dag visar sig första gången denna vinter. Under sina strövtåg når han Grönalund. Det är örnen, han upptäcker tjädrarna lika snart som dessa upptäcka honom. Och orrarna flyga oroligt över sjöarnas öppna flackor och söka skydd. På en mils omkrets är det be-

kant att den mäktigaste bland alla fåglar, kungsörnen, är i faggorna. Kråkorna skräna därom, budskapet går genom den klara luften som en löpeld i djungeln.

Örnen närmar sig med mäktiga vingslag. Tjäderna lämna sina upphöjda platser en efter en, spridas åt skilda håll och försvinna i skogarnas djup. Men en ungtupp ger sig att flyga över skogstopparna, och honom utser örnen till sitt rov. Det bär av över åsar och sänkor med vindens hastighet. Den unga tjädern sätter till alla krafter, flaxar oupphörligt utan att alls segla såsom tjäderna bruka, då de flyga för sitt nöje. Men detta är en dödsfärd, det känner den unga tjädern instinktivt på sig. Han märker att kolossen med de väldiga vingarna vinner på honom. Skall han kasta sig ned på marken bland skogens buskar? Tanken svindlar, då han föreställer sig möjligheten att råka i klorna på fåglarnas konung. Han anstränger sig till det yttersta, framför honom utbreder sig Byträsk, de hava hunnit fram till bebodda trakter. Örnen ökar på farten, om han ej lyckas gripa sitt offer innan de nått Trappberget på andra sidan om sjön, är det förlorat spel för honom. Han är klumpig i rörelserna, det vet han själv. Men hans lystnad stegras i den mån avståndet mellan honom och tjädern minskas. Endast några tiotals meter återstå numera för att tjädern skall lyckas finna skydd av den täta granskogen under Trappberget. Tjädern anstränger sig mer än hans krafter medgiva. Då han når skogsbrynet äro de uttömda. I samma ögonblick han märker detta,

skjuter örnen snett uppifrån på den utmattade fågeln, hugger klorna i kroppen på den. Båda hamna flaxande och sprattlande ned på drivan bland gransnåren och där utkämpar tjädern sin sista strid. Förgäves slänger han sin hårda näbb mot örnens huvud. I nästa ögonblick har dennes jättenäbb rivit upp halsen på tjädern. Förgäves hugger han sin plågoande med vingarna. Örnens klor borra sig allt djupare i kroppen på den arma fågeln, som inom kort är livlös och förblöder i den vita snön.

※

※

※

Det reder sig till bröllopsfest i Grönalund.

På sjöarnas snötäcke gnistra diamanter i aprilsolens sken. Drivorna sänka sig, på åsarnas sluttningar framträda bara fläckar, och skogsbäcken, som rinner ut ur Lomträsk, börjar på med sin mystiska sång, som lärt orrarna spela. Inom kort tager fiskgjusparet Pandion i besittning sin borg uppe på furan, sin föda hämta de än så länge från havet. Lika är det med trutarna, de silverglänsande: de sitta på sina klippor och drömma om sommaren med ägg och ungar. Men deras tid är ej kommen än. Också de nödgas än så länge hämta sin föda från havet, ty Lomträsk sover sin vintersömn och håller sina skatter undanlåsta för håde Pandion och trutarna. De vilja dock vara med på vårfesten i Grönalund. Tofsvipan har anlant till kusten och med henne falkparet Peregrinus, som tronar på Falk-

berget. Skogsduvan ropar redan dovt *grru grru*, och svartmesen slipar ivrigt kapp med sina släktingar. T. o. m. träpiplärkan slår trevande sina första slag borta vid myren nedanför Falkberget, och tornfalkarna äro i färd med att utse boträd åt sig. Orarnas spela ute på isen. Det är deras spel, som utgör så att säga ouverturen till vårfestligheterna i Grönalund. Längre hava de redan gått och släpat vingar.

Spelet är i full gång ute på Lomträskes vita istäcke. Det ljuder glödande, luften dallrar av tupparnas oupphörliga *grruggurrugurru*, stigande fallande, stigande fallande avbrutet endast av sjudande blåsningar sjiovij ... Där äro ett trettiotal orrar samlade, en tupp spelar något avsides från de andra, en annan åt motsatt håll skild från dem, men alla andra bilda en sluten falang. En gråtrut flyger tätt över dem, då lyfta de flesta men endast för att strax återkomma. Två orrtuppar skrida fram mot varandra med sänkta framsträckta halsar, hängande vingar och uppfälld stjärt, jaga varandra springande och flyga ett stycke. De hota gång på gång att törna ihop men hejda sig, vända varandra ryggen, den ena flyger ett stycke ... Leken upprepas, nu flaxa de häftigt med vingarna, rusa på varandra, och ett slagsmål uppstår till stor förlustelse för hönorna. Här och där kråmar sig en ensam tupp, hemfallen åt sin blinda lidelse, han har ingen tanke för något annat än den, går som en däre för sig själv.

Hela fågelvärlden synes vara som från vettet.

Alla sjunga och spela de, en var på sitt sätt. Gransångaren har nyss anlänt och går på med sitt tvåtoniga till-tall, till-tall ... Gjusarna skria med ett vemodigt vadarläte pjopp-pjopp, oroligt kretsande kring boet eller sittande uppe i toppen av någon fura. Ringduvan gruar, en nötskrika flyger skränande genom skogen.

Alla dessa läten öka berusningen, som synes bemäktigat alla levande varelser i Grönalund. Grön-siskorna flaxa uppe kring grantopparna, gripna liksom av feberyra. Kajorna kjacka och korsnäbbar-nas locktoner ljuda utan återvändo.

Tjädrarna hava också samlat sig kring spelplatsen. Också tupparna hava nu något av samhörighetskänsla, men det kan inte undvikas att det blir strid, så snart tvänne tuppar komma för nära till varandra. Småningom hava de kommit underfund med, vem som är starkast, och det är gamlingen. De hava visst hört talas om hans ålderdomssvaghet, men än så länge hava de ingenting märkt, som skulle tyda på att hans kraft vore försvagad. Det är fortfarande kring honom, hönorna företrädesvis samlas, han har varje gång flere beundrarinnor kring sig.

Spelplatsen ligger vid foten av gamla Fliso. Bergets sluttning är glest bevuxen med skog, nedanför är skogen tätare, granskog, och den gränsar till en myr på ena sidan och på en annan till Lomträsk. Inne i skogen finnes en liten glänta och på den sitter gamligen i en låg tall och spelar varje natt.

Ungtupparna hålla sig på behörigt avstånd, de

spela nog också, men det blir ej därvid den rätta stämningen, tycka hönorna.

Under speltråden är drivan översållad av tupparnas gulbruna klickar, luckra till följd av granbarren som de innehålla, och slammiga exkrementer. När blidvädret töat upp drivan och vad den bär, övergår den till en gulbrun matta. Flerstädes löpa där fram långa drivorna spår efter tjädrarnas kedjegang som lykopodiumrevor på bergen.

Det är en kvällstund, gamlingen har intagit sitt nattläger i spelträdet. Några äldre och yngre hönor, bland dem Gallina, komma flygande till platsen, en i sänder, och bida i tyst förväntan de i deras tycke ljuvliga knäppningarna, som skola inleda spelet i dagningen. Gamlingen grymtar av förnöjelse på sin gren och blundar in ... Ungtupparna äro inte synliga, men alla veta av varandras närhet och alla veta, att den stora bröllopsfesten firas natt efter natt ...

Det är nedmörkt i Grönalund, en timme efter midnatt. Stjärnorna tindra på fästet. Ej kallt, snarare blidväder. Räven vakar och strövar kring nejden. Gamlingen hör hans ylande tjut långt borta vid Timmermossen, han känner det väl och hönorna känna det också. De vaka alla, Gamlingen står på sin gren och lyssnar, hönorna resa sig något och giva akt. Åter ljuder det utdraget ho-ooooo, ibland med en dallring och svag sänkning mot slutet. De höra ljudet upprepas gång på gång, och de kunna följa den nattliga vandraren på hans väg, som går förbi Bladträsk bort mot gamla Fliso rå. De höra

huru en annan räv svarar skällande, ej som en hund, fastmer som en uggle. Men de veta alla att det är räven, som lockar utanför sin lya.

En första strimma av dagen synes bortom skogstopparna i öster. Gamlingen står på sin gren, vänd ditåt. En taltrast slår sakta ett slag för morgongryningen, och rödhakan knäpper sakta på sitt fint dallrande strängospel men blott för att åter tystna.

Då kan Gamlingen inte längre hålla sig. Det kommer över honom som en feberyra och det undslipper honom dämpade, 'ticköpp', först med pauser, sedan i snabbare följd. Hönsen bedåras formligen av dessa svaga toner, som knappast höras på 100 meters avstånd, och de veta inte ut och in ... Även en ungtupp spelar ett stycke ifrån Gamlingen, det eggar honom ytterligare.

Åter höres 'ticköpp' ett tiotal gånger i accelererat tempo ... Fågeln har höjt huvudet snett uppåt, ögonen vändas aviga, han känner en formlig vända, är som en besatt. Han lyfter upp stjärten, breder ut den som en solfjäder och väser fram sin lidelse i rytmiska spottningar som en öppnad ventil på en igångvarande motor ...

Arma Gamling, han lider, vändas, allt för sin kärleks skull. Han kan ej annat. Han måste taga om från början igen, längre kommer han inte, uttrycksmedel fattas honom, och dock förtäres han av en inre eld, en lidelse i bojer, som håller på att spränga hans hjärta och som exploderar gång på gång.

Överallt sjuder livet i Grönalund. Nu är vårens fest i sin kulmen. Från Lomträsk ljuda trutarnas

vilda gnéo gnéo, som trumpetstötat. Fiskgjusarna kretsas ovanför Havmåsaaberget och klaga oupphörligt, hest och intensivt plii plii . . . Spillkråkan trummar i vanvettig iver mot en torr trädstam, lyssnar på effekten därav och flyger konfys bland stammarna, bergtagen av stämningen liksom alla de andra. Rödvingen sjunger så stilla vemodsfyllt i en björktopp på Lomholm, där *Convallaria majalis* ännu slumrar under snön.

Gamlingen står allt kvar på sin gren, långs vilken han långsamt skrider av och an. Allt våldsammare ljuda hans knäppningar och sisningar . . . Det börjar ljusna, morgonen gryr. Han står där mäktig i sin lilla värld: de svarta, sträva hakfjädrarna burras upp, bildande ett långt hakskägg, näbben lyser gulvit, blodröda lysa den nakna strimman ovanför ögat och en ring kring detsamma. Härlig är han i sin metallglänsande bröllopsskrud! Han hör intet och märker intet i sin iver, i sin ångest. Det blir hans olycka. Är det ålder? Är det mättnad på detta livets sällhet? Var gång han spotar — det varar omkring 3 sekunder — springer tjuvskytten tre steg närmare honom . . . Så stannar han. Ännu några gånger, några spel, och han står under spelträdet. Men Gamlingen har stelnat till en bildstod, en uppenbarelse från seklernas morgongryning. Sådan står han där då hans hjärta genomborras av en liten kula. Spelet har tystnat för alltid.

Förtrollningen är bruten. Tjäderhönorna hava flugit sin kos, de spelande ungtupparna hava satt sig i säkerhet. Tjädrarna i Grönalund sörja vete-

ranens död. Vårens bröllopsfest är ändad för dem. Den mäktiga urgäldjen framkallar ungtupparnas spel inte hos hönorna. Deras stämma äger ej än denna mystiska, dova klang, som var utmärkande för Gamlingen. Deras uppsyn har inte samma segervisshet, som han hade. De sörja honom alla, tills någon av de unga intager hans plats i tjädersamhället.

Men livet går sin gång i givna banor. Ute på träskets is spela orrarna, och spillkråkan låter kukli, kukli ... För dem och för alla de andra varelserna i Grönalund fortgår vårfesten ännu länge. Och än en gång skall Gallina måhända ruva över en kull ägg på Skällmossen, och orrkullarna skola böka i myrstackarna. Trutarna, de silverglänsande, skola fylla ödemarken med sina vilda låtar och mata ungar med fisk på kobbar i Lomträsk. Och fiskgjusparet Pandion skall uppföda två ungar i sitt upphöjda bo där i toppen av furan. Och utanför rävlyan under Falkberget skola rävungar masa sig och leka i solgasset, medan den långsvansade strövar omkring och skaffar dem ungorre och tjäder till föda.

Sådant är livet. Vårfesten i Grönalund är en hymn till livet.

EN FRAMTIDSFÅGEL

Den gamla kråkan, *Cornix*, satt i toppen av en strandal och väntade.

Hon hade ett långt liv bakom sig. Hon höll på släkten, och hon visste, att kråkorna redan erövrat en stor del av jordklotet.

Hon jämkade om vingarna, rörde vårdslöst och upprepat på både vingar och stjärt och lät höra slappa, utdragna kråa kråa kråa ...

— Jag vet att vi kråkor äro föraktade, överallt och var vi slå oss ned. Man vill förgöra oss, och dock erövrå vi det ena reviret efter det andra. Vi bebo Europa, Asien och t. o. m. Afrika, häcka i norden och flytta delvis sydligare till vintern. Och vi ha en egenskap, som många andra fåglar sakna, nämligen en obegränsad anpassningsförmåga. Detta är vår styrka, och så taga vi det inte så noga med medlen, huvudsaken att vi komma fram i världen och ha' vår utkomst.

Alldeles som de flesta människor göra.

Under sin långa levnad hade hon gjort dessa erfarenheter och många andra därtill. Hon beslöt att föra budskapet till alla kråksamhällen jorden runt. Och så seglade hon bort, men hon var bara en gam-

mal kråka, det gick tungt, och hon måste flaxa, flaxa, flaxa... jämna tag så det lät fu-fu-fu-fu..., medan de spärrande vingpetsarna böjde sig något uppåt under tyngden. Men det led, knappt en kilometer i minuten. Hon styrde kosan mot huvudstaden, där hon visste att det fanns kråkor i stor ymnighet. Det gick i rak flyglinje, utan några avvikelser från fågelvägen, rakt fram. Då hon kom utanför staden ovanför storskogen i Hoplax, gav hon sig att kretsa, gjorde klumpiga vändningar, höjde sig makligt uppåt och sänkte sig igen, därvid seglande. Så satte hon sig i en grantopp, jämkade åter om vingar och stjärt med en vårdslös rörelse, bugade sig framåt och skrek några tag kort och energiskt: krå, krå, krå.

Det var en vårdag i april, klart och vackert. Liksom per trådlös telegrafi gick detta, manande krå genom luften och kallade kråkfolket samman, som då budkavlen går: till tings, till tings...

På hamnisen sutto kråkor eller följde Sveaborgsbåten, blickande girigt ned i vattnet och ansättande avundsamt och flata de fångande flygkonstnärerna, måsarna. På Salutorget tävlade andra kråkor med duvor om att plocka upp matavfall. Alla hade de uppfångat kallelsen till stortinget, de hörde och sågo och kände i luften att något viktigt var i görningen. Inom kort såg den gamla Cornix en kontinuerlig ström av kråkor slingra fram över staden, en och en, ett par tre, stundom tre fyra tillsammans, alla i riktning mot Hoplax över Fredriksberg. En del sneddade över Tölöviken. De flögo på olika höjd,

några t. o. m. rätt högt uppe, med sävliga vingslag men en och annan med snabba „årtag”, liksom bemödade hon sig att hinna fortare fram. Några kretsade på trädhöjd vid Alphyddan och fortsatte mot Hoplax. Ibland avbröts strömmen, så en följande inte såg den föregående, men alla kommo de samma väg.

— Krå, krå ljud det på alla håll och kanter. Gamla Cornix äskade ljud och förklarade kongressen öppnad.

— Det är glädjande att se er samlade här i dag, jag fröjdar mig särskilt åt att ert natursinne inte avtrubbats. Det gick lätt att få så många samlade. Jag har låtit mig berätta, att ni Hoplax-kråkor alla morgnar flyga ner till hamnen för att återvända på eftermiddagen. Det har varit gott om mat de här åren där borta?

— Kra-a, kra-a svarades i korus, och det betydde så mycket som ja, ja. Överflöd på mat, rent av lukulliskt! Vi färdas numera regelbundet, morgon och eftermiddag, i borgerlig tid, denna väg mellan hamnen och Hoplax. Det sker genom en tyst överenskommelse. Vi känna alla att vi höra samman, kraxade en med klirrande tungspets -r i klar diskant a, ett högst ovanligt läte, medan andra bekräftade utsagon genom utdragna kråe, kråe, kråe i olika tonlägen. En världserfaren kosmopolit, som rört sig vida omkring i världen vrålade ett slags kattjamande mao mao grovt som med mänskoröst.

— Jag trives bra här, men förr om åren har jag plägat flytta härifrån söderut. Det är ju en små-

sak att fortsätta över havet, tills man ser land igen. Där finns alltid på senhösten kråkfolk på flyttning, det är trevligt att färdas i sällskap längs norra Tysklands kust, till Nederländerna och Belgien, England, Frankrike . . . Fågelvägen går det som en dans, alla förstå vi ju varandra fullkomligt. Mänskan, den vise, förvånar sig över att vi kunna ha kännning av varandra på så långa avstånd! Vad är en mil och två för oss! Är icke luften vårt element, hava vi inte vårt natursinne, som mänskorna i allmänhet sakna nästan fullständigt. De tro sig se och se dock ingenting, ingenting höra de, och känsel sakna de fullständigt. De tala om telepati, kantänka, men vad veta de av varandra? Vi äro inga höglärda herrar, vi naturfilosofer, men vi äro väl förfarna i konsten att leva, vi äro födgenier, världsborgare, ett framtidsfolk inom fågelvärlden . . .

— Gå, gå, gå ljudet med dov röst från en gammal. Ja just framtidsfolk, och varför icke folket för dagen? Jag slog mig här om året helt ogenerat ner i staden jämte min maka, vi byggde bo i Gamla Kyrkoskvären och trivdes utmärkt. Ni vet väl att mänskan inte skjuter inne i städerna? För resten fäster hon sig inte vid en inne i staden, hon har annat att tänka på där.

— Är det möjligt? kraxade några yngre kråkor. Och vi som knappast våga sätta oss på de höga hustaken. Fast nog hava vi sett att ingen fara hotar, men alltsedan vi blevo påskjutna ute på fältet där borta . . . Man kan aldrig vara nog försiktig.

— Försiktighet är en dygd, kraxade åter den gamla, men då man blir gammal, lär man sig rätta sig efter förhållandena. Försiktighet där den är av nöden, annars fräckhet. Fräckheten för framåt i livet, kom i håg det ungdomar!

— Kraa, kraa, kraa kraxade åter flere tiotal i korus. — Bra, bra, bra... Alla tyckte det var bra talat.

— Flyttandet, mina ärade, flyttandet, se det är något, skrånade åter gamla Cornix. Känner ni inte alla, unga lika väl som gamla, denna oförklarliga drift att flytta? Det är för mer än att stanna här hela vintern, även om det finns mat. Mat finns det nog över allt! För resten hava ju alla en flyttningsdrift, mänskorna hava sina folkvandringar, alla skola de resa, fjällämlarna flytta, t. o. m. humlorna flyga rakt ut åt havet. Gudarna veta, vart det bär av för dem, men mot SW styra de kosan. Det har jag upprepade gånger sett med egna ögon.

Det hördes höga skrik och torrt knarrande räckor kr, kr, kr. Meningarna voro delade. Det fanns dem, som plägat flytta och numera voro stannfåglar av övertygelse.

Detta var ett intressant spörsmål. Gamla Cornix blev livad och kraxade silentium!

— Finns här inga representanter från andra orter? skrek hon.

Ja visst fanns det! Där hade kommit flygande kråkor österifrån, det var Härtonäs-samfundet, som fått nys om kongressen; vidare Brändö-kråkorna och Sörnäs-kråkorna. Västeröver kommo Edesviks-

kråkorna flygande och norrifrån likaledes kråkor ända från Boxbacka.

Det samlades tusentals kråkor. Det var svårt för Cornix att bringa reda i diskussionen, men med berömvärd beslutsamhet lyckades det henne att få andraganden av värde.

Samlingsplatsen utgjorde såsom nämnt en skogsmark. Kråkor sutto på marken, i träna, överallt. Drivan var nertrampad av kråkfötter.

Plötsligt hördes ihållande gälla visslingar. Det blev uppbrott i kråksamhället, men alla voro intresserade av det främmande lätet och kretsade nyfikna över platsen. Det var ett muntert sällskap som böljade där i luften! En del skrek högt, kort kr kr kr, andra långa utdragna eller drillande kreos, andra åter korta gnisslande läten. Där låg en mänska gömd under träden och roade sig med att ge akt på fåglarna och vissla!

Hon hade legat där i flere timmar och väntat, tills kråkorna skulle samlas. Då hon steg upp ur sitt gömsle, skrånade kråkorna, och många flögo högt upp i luften, medan andra ljudlöst och omärkligt försvunno. Hon hann endast se skymten av dem, medan andra kretsade en stund över henne. Det visade sig att också ett par skator och några kajor bivistat kongressen. Småningom försvunno alla, hela flocken hade flyttat sig en kilometer norrut. Den avbrutna kongressen fortsattes, men man kunde lägga märke till en allmän förstämning liksom om kråkorna varit förargade över att hava blottat hem-

ligheter, som hörde endast dem själva till. Att hava låtit lura sig av en mänska!

— Flyttare eller stannfåglar? kraxade ordföranden.

— Stann, stann, stann hördes från många håll, medan andra ropade flytt, flytt, flytt. Det framgick att „stann” hade övervikt. Ordföranden hade under sina strövtåg lärt sig känna bl. a. Köklaxkretsen, vidare Käla-samfundet samt Kyrksläotts kråkförening. Överallt hade kråkorna organiserat sig.

— Organisation är tidens lösen, kraxade ordföranden. Jag tror vi alla äro ense på den punkten. Och det ser ut, som skulle flere samfund bildas av stannfåglar, som äro för bekväma av sig för att flytta söderut. Det är en förklarlig lokalpatriotism. Men jag tror dock att flertalet kråkor flytta. Detta är som det skall vara. Vem önskar referera frågan om kråkornas aftoncirklar?

— Jag, jag, jag skrek en, som inte visste annat i denna sak än att man brukade flyga ut på morgnarna, ej alltför tidigt, ibland långa vägar, flere kilometer, kanske mil, och återvända om kvällarna. Ordföranden hjälpte referenten på traven — Käla-kråkorna gjorde utflykter till Kyrkslätt och återvände om kvällen, fastlandskråkor sökte sig ut till skären och återvände till aftoncirkeln. Överallt såg man dem flyga hemåt i god tid. De voro inga natt-sölare. De rastade ock mitt på dagen antingen så att de flögo „hem” för att återvända eller ock stannade de på näringsplatsen. Men överallt bildade de större eller mindre samhällen. Deras liv var en-

formigt, varje avbrott i enformigheten hälsades, som alla visste, med största tillfredsställelse och gamman.

— Jag är gammal skäribo, skrek en kråka, som hade hamnat bland dessa lantkrabbor. Vi pläga flyga miltals över fjärdarna och återvända mot aftonen. Om vi flyga alls.

— Skärgårdskråkorna skola ha' en kongress längre fram, skrek ordföranden. Det finns många viktiga frågor att avhandla uti skären. Men å propos den saken, vem vill referera näringsfrågan?

En välmående ungråka flög fram och kraxade med förnumstig uppsyn: Jag äter gärna rönnbär vintertid.

— Och jag, inföll en annan, säger uppriktigt att jag helst av allt äter spannmål. Men även små snäckor gå an, likaså frön och strandgyttja. Strandgyttja, se det är något fint!

En ungdom bekände sig som anhängare av rågdieten. — Jag vet ingenting härligare än att späcka magen full med råg, tjöt hon.

— Och jag, kraxade en annan, tycker att blåbär är utmärkt gott. Ett par insekter i hopen och några rågkorn, då står man sig.

— Bäst av allt är insekter och larver, gräshoppor, tordyvlar och tocket där, utlät sig en årsunge. Litet slam från stranden i hopen, då mår man gott.

— Körsbär bör man inte förakta, sade en gammal, försiktig kanalje, som plägade frossa i körsbärsbuskar på sensommaren. Man sitter tyst och förtär, det är förträffligt. Men innan folket vaknar, innan folket vaknar . . . kra, kra, kra, kra.

— Idioter, skrek åter skärgårdskråkan. Ni tycks ej ha en aning om äggdietens förträfflighet. Jag brukar samla ägg av tordmule, grissla, tärna, rödbena, roskarl på en liten grön täppa på stranden. Ingenting är roligare och aptitligare än att dricka ägg. Och att samla dem i stora upplag, så att man ser alla för ögonen samtidigt. Det retar aptiten! Jag glömde att nämna ejder-, trut- och andra sjöfågelsägg. I skären leva vi uteslutande av ägg den tiden då det finns sådana. Små fågelungar gå ju också an, och finns det ej varm mat, har man alltid diverse gott, som flyter upp på stränderna — låt oss kalla det havsfrukt...

De andra kråkorna hörde med undran på skärgårdskråkans förkunnelse. En vaksam en lyssnade mindre på skrävlet än hon höll ögonen öppna för utkikets skull. Hon vandrade nere på snön ute på en glänta, med 12 cm steg, inåt med tärna och med släpande mitteltå. Plötsligt tog hon ett meterlångt jämfotaskutt, flaxade med vingarna så att spetsarna av 4 handpennor avtecknade sig på snön och gav sig att flyga snett uppåt i 45° vinkel under ilska buktoner kr, kr, som korpläte. Alla drogo öronen åt sig, och alla uppfattade strax vad frågan gällde. En vråk kom flygande, oberörd av kråkornas konferens, lugn och värdig, men kråkan kunde ej låta honom passera opåskälld. Hon släntrade efter honom, meningslöst en stund, och sänkte sig snart åter ned till sin sfär.

Det hade uppstått en paus i förhandlingarna, och för resten begynte eftermiddagen att skymma. Kväl-

len blev kall, enstaka snömoln svävade genom den klara luften mot den i violett skiftande östra horisonten. Det mörknade närmast under skogstopparna. Södra himlen var klar, solen hade sjunkit för länge sedan. Kråkorna jagade varandra under oartikulerade strupljud. Från olika håll hördes kra, kra, kra... Men småningom blev det samling på nytt, de olika samfundens ledamöter sökte sig hem till sitt, skymningen lade sig och månen steg upp på en klar himmel. Kråkorna redde sig till vila, sittande överallt i tallar och granar, högre och lägre, hur det föll sig. Kongressen var slut, innan kort hördes ej ett ljud från den tusenhövdade kråkflocken.

Kråkorna roade sig bäst de kunde.

Den 30 oktober 1921 var kall med nordvind och sakta snöfall.

På de stora fälten kring Boxbacka låg fotsdjup snö. Framför en lada voro snejsstänger uppställda i lutande ställning, flere varv på varandra, så att de bildade en koja med gott utkik. Framför ingången till kojans hängde yviga grangrenar, och framför kojans var en berguv uppställd på 10 m avstånd från kojans. Det var mörkt, tidigt på morgonen. Vinden lekte med den uppstoppade fågelns fjäderskrud, och dess örontofsar spelade som på en levande fågel. Inne i kojans sutto två goda kamrater. Den ena vandrade bort samma väg de kommit, sopande igen spåren efter sig.

Redan innan det dagades, hördes kråkor kraxa i skogsbackarna, och de sågo för visst den ensamma vandraren. Knappt hade denne försvunnit och satt sig i en skogsbacke, då en kråka kom flygande och skrånade ilsket kr, kr. Det var den kända signalen. Inom kort anlände flere kråkor, flaxade över uven och skreko med samma förbittrade läte kre, kre och *kre kre* skorrande strupljud. Det kom flere och flere, ända till 400—500 stycken. Alla slog sig ned på marken i den mån skaran växte, närmade sig till uven, en del djärvare, andra mera försiktiga.

Kråkorna konfererade sinsemellan, en ropade och snarvlade högst alldagligt kra, kra, alldeles som såge hon uvar alla dagar; en gammal en hade ett knarrande läte utan stämton och utan särskild innebörd — hon kunde sannolikt inte frambringa annat. Från flere håll hördes enstaka kraxanden i högre och lägre tonläge. En yngre kråka ropade ilsket tunna bra bro bre, en gammal slipad filosof genomsåddade hela komedien och satt oberörd alldeles nära uven. Detta verkade mycket lugnande också på de andra kråkorna, de lågo till hälften på snön, tätt intill varandra, och alla vända åt samma håll mot vinden. En och annan mindre behärskad kråka skrånade och anföll uven uppiifrån, andra smögo sig försiktigt fram ända till 1 m från uven.

Gamla kråkan Cornix befann sig på strövtåg ute i världen. Hon skulle ju föra det glada budskapet om kråkornas stora framtid världen runt.

Cornix anslöt sig till höstflyttarna, flög över Finska viken och vidare med de väldiga kråksträcken, som komma österifrån i ändlösa skaror från slutet av september till slutet av november, ja in i december. De bilda en front på flere tyska mil, passera Nederländerna och Belgien, flyga över till England och vidare i sydlig riktning längs kusten. Cornix hade lätt att arrangera kongresser med de lokala kråkorna, vart hon kom. Hon erfor, att den i Belgien, Nederländerna och södra England förekommande svarta kråkan flyttade, då gråkapporna anlände österifrån. I Irland träffade hon på gråa stannfåglar, likaså i Skottland och på Färöarna. Under flyttningen hade hon gjort bekantskap förutom med finska kråkor, också med skandinaviska. Hon erfor att gråkråkan fanns t. o. m. på Island och Grönland, ehuru i begränsat antal. Så beslöt hon att företaga vårflyttningen i sällskap med de ryska kråkorna, för att vinna klarhet i spörsmålet, varifrån de imponerande massorna, som sågos under höststräcket, egentligen härstammade. Dessa kråkor utgjorde en motsvarighet till millionsvärmarna av alfåglar, vilka komma från nordost längs Ishavets kuster och från medlet av oktober hela hösten lång befolka musslebankarna i Finska viken och vintertid vistas utanför de tyska flodmynnningarna i Östersjön och Nordsjön.

Gamla Cornix flög alltså över norra Tysklands och Rysslands slätter, där hon överallt fann kråkan bofast; endast ställvis på ett bälte mellan Archangel och Svarta havet funnos svartkråkor. Hon flög vi-

dare österut ända till floden Jenissej. Svartkråkan fann hon längre bort ända till Ochotska havet, i söder ända till Mongoliet.

Det var ett styft arbete Cornix hade åtagit sig. Men då det skedde av fri vilja, blott ökade hennes upptäckter intresset. Hon korsade Mindre Asiens högländer, Arabien och Egypten ända till Nubien, överallt fann hon sina stamfränder. I trakten av Wien, i Kärnten och Steiermark båda formerna. I Tyskland förekommo gråkråkor mest öster om Elbe, svartkråkor väster därom. I gränssområdena bestander mellan båda.

Var icke detta en imponerande utbredning, då man ytterligare betänker, att kråkan överallt, där hon finnes uppträder i skaror, samhällen, icke som många andra fåglar i enstaka exemplar eller parvis. Hon häckar visserligen inte kolonivis som en anförvant till henne, råkan, men med sina 3—6 ägg i kullen ökas hon hastigt.

Det behövdes sannerligen inte mycket fantasi för att kunna uppträda som spåkvinna inför sina stamförvanter. Cornix hade så mycket att förkunna, och det kunde inte ske annorlunda än genom att sammankalla kongresser. Denna gång skedde det på Lüneburger heden, utrymme fanns det nog, och kråkor saknades inte. Inom kort myllrade det av intresserade åhörare.

— Vet ni, mina ärade, att vi gråkråkor bebo Gamla världen ända från Sibiriens tundror i öster till Storbritannien i väster. Vi finnas i Danmark och de norra skandinaviska länderna, i hela Italien

jämte öar; i Ungern, på Balkanhalvön, i den grekiska arkipelagen. . .

Vi älska allt slags natur, skogar och bergstrakter, odlingar, kärrmarker, mossar och myrar. Vi älska inlandssjöarna lika mycket som havets skärgård. Vi bygga våra bon i höga träd där sådana finnas, både i storskogen och i skogsdungar, ja i trädgårdar och parker, t. o. m. inne i städerna; i Egyptens palmer, sykomorer och akasior; på Klåvskärs klippor i Oxelbuskar och bergsskrevor. Vi känna bättre än andra fåglar livets mening, att förökas och uppfylla jorden. Äro vi inte på god väg att lyckas?

— Ää, ää skrek en kråkhona utdraget, vårdslöst, avskyvärt, utan att man hörde något skorrande r-ljud. Hon inbillade sig vara vid boet, då hon hörde talas om att uppfylla jorden. Hon hade inte sångens gåva, det visste hon, och då hon gav uttryck åt det mänskan älskar kalla sina „bästa känslor”, då skrånade hon som värst. Ja hon vrålade, och många andra kråkmammor blevo så „rörda” att de vrålade med. Inga andra fåglar hava så avskyvärda älskogslåtar som kråkorna. De frossa bara i tanken att „förökas och uppfylla jorden”.

— Tycker ni inte att det är barnsligheter med dessa lovsånger, som presteras av dillrande lärkor över fälten, näktergalar i lundarnas snår, alfåglar ute på havets blänkande ban och många, många andra?

— Bra, bra, bra ropades det i korus. Bra bra, inga sånger, intet kvitter, snick snack. Nej, mat och åter mat, det är livets sanning. Utan mat dö vi

och kunna inte uppfylla jorden. Lyckligtvis föraktar oss mänskan, så att hon försmår vårt kött, annars vore vår framtid minsann ej så tryggad som den är.

— Tryggad! Jo jag tackar. Jag skall berätta en episod ur mitt eget liv. Vi hade byggt bo, min maka och jag. Hon lade fem ägg i ett mjukt, varmt bo, som vi med omsorg byggt av kvistar, bast och ull. Hon ruvade över äggen, allt medan jag skaffade mat åt oss båda. Hon kläckte fram fem ungar, vi uppfödde dem med insekter, larver och vad vi funno läckrast. Ungarna växte och frodades, flögo ur boet och fröjdade oss med sitt skrän. Ack, jag minnes dem, huru de vällustigt flaxade med vingarna och skreko, varje gång vi räckte till dem möss och andra läckerheter.

Så, en vacker dag, kom olyckan. Vi slogo alla efter en bivråk, som ansatt våra ungar redan då de lågo i boet. Den höll sig envist i en skogsbacke. Vi sågo nog, huru en sådan där mänska sprang efter den stora bruna fågeln och gömde sig bland buskarna och bak stenblocken. Vråken satt lågt nere på en gren, vi och många andra kråkor sutto omkring den och skränade: tag fast tjuven! Men ingen vågade. Våra ungdomar voro oerfarna, själva voro vi ock alltför ivriga och låto locka oss ner nära marken. Vråken satt i skuggan, jag lutade mig ned över honom och skällde ut honom: du rackare, du har klor och näbb och stora vingar! Ja, jag skrek så jag vart hes, men vråken rörde sig ej.

Då hörde jag plötsligt en smäll och såg, huru min

maka, som satt alldeles nära intill mig, störtade till marken. Ungarna voro så handfallna att de läto skjuta ner sig den ena efter den andra, själv lyckades jag rädda mig genom att taga till flykten.

Den där mänskan plockade upp de arma offren och ilade hem — olycksplatsen var alldeles nära till hans bo. Han plockade fåglarna, stekte dem och bjöd sin vän att äta.

— Huru vet hon det? kraxade flere kråkor, som inte ville tro på historiens sanningsenlighet.

— Huru jag vet, jo jag såg med egna ögon, huru de båda stodo och betraktade de avhuggna huvudena och fötterna och fjädrarna, som betäckte en hel sophög ... Den ena av dem skrattade, och den andra såg flat ut och mumlade: ditt nöt, du bjöd på andstek, är detta resterna av dina änder?

— Detta är ingenting, skrånade en tysk kråka. Har ni inte hört talas om kråkmorden i Rossitten, på lanttungan, som skiljer Kurisches Haff från Östersjön? Där lockas tusentals kråkor årligen med bulvaner i väldiga nät, slaktas, nedsaltas och ätas under vinterns lopp av de goda tyskarna ... Mänskorna känna oss bättre än vi tro. De utforska våra färdvägar med tillhjälp av ringar, som de fästa på våra tarser, medan vi ligga i bona. Gransken edra ben, mina ärade, vad tror ni dessa ringar betyda, som någon av er till äventyrs känner omsluta sitt ben? Tror ni de sitta där från födseln? Vasa'? Nej mänskan är verkligen långt visare än ni tror, och nog hava vi en hård nöt att knäcka i mänskan. Vetet I nu, vad eder frid tillhör? Tror ni

mänskan likgiltig åser vårt växande välde? De utbasuna oss som skadedjur, som smittöverbärare, jag vet inte vad. Tagen er till vara! Annat har jag ej att tillägga.

— Bra, bra, bra ljud det från den väldiga församlingen. Då kom där fram en svartkråka, som anhöll om ordet.

— Ärade herrskap! Ni talar vitt och brett om kråkan och hennes framtid. Men ni glömmar, att också vi svartingar äro kråkor, ja äkta kråkor liksom ni gråkappor. Plockar man oss, en gråkappa och en svartkråka, kan ingen påvisa någon som helst olikhet mellan oss. Vi bebo områden där ni gråa saknas, men det är väl inte eder obekant, att vi också bo i samma trakter och att vi trivas bra tillsammans, ja gifta oss utan åtskillnad på fjäderfärgen och alstra fruktsam avkomma. Jag har i uppdrag att representera världens alla svartkråkor, och jag kan säga, att vi äro rätt talrika. Bebo vi inte vidsträckta delar av Asien ända till Japan; Kaschmir; Algier, Marocko; vissa delar av Spanien; hela Frankrike, Belgien, Nederländerna; en stor del av Tyskland; Böhmen och Mähren, Tyrolen — förutom många trakter, där ni gråkappor ha herraväldet? Räkna efter, jag tror vi äro lika spridda båda två. Enighet ger styrka. Ett tusenfalt hurra för de Förenade Kråkstaterna! Hurra, kra, kra, kra, kra . . .

— Kra, kra ljud det i rungande kör, en opinionsyttring, så ihållande, så enstämmig att ingen behövde sväva i okunnighet om kongressens beslut.

Åter var det sommar, och gamla Cornix satt osedd i en talltopp i yttre skärgården. Kring en kal kobbe stimmade skaror av fisktärnor, sillmåsar, fiskmåsar; ett par rödbenta snäppor och en större strandpipare gingo sökande eller trippade bland strandstenarna.

Cornix hade tagit en okulär besiktning av kobben, hon hade vandrat där länge, forskande, betänksam. Hon visste att där funnos både fågelägg och ungar. Men det var besvärligt att leta reda på dem alla, så mycket mer som fåglarna anföllo henne i samlad tropp. Hon visste att hon var föraktad här på skäret liksom överallt. Ingenstädes hade hon rönt minsta spår av välvilja, städse enbart förakt eller i bästa fall likgiltighet.

Timme efter timme förgick. Cornix satt orörlig i sin talltopp och höll utkik. En äldre man rodde i sin eka ut till kobben, gick med långsamma steg kring densamma, letande bland örter och stenar.

Cornix hörde att det var stor ångest i fågelsamhället, kakofonien fröjdade hennes giriga själ, hon njöt av varje upptäckt den gamle mannen gjorde och som han visade genom att böja sig ner. Det var en äkta fågelklippa med små vattenpussar, litet säv och annan vattenvegetation, vitkalkade knallar och steniga fält med svag växtlighet av *Cornus suecica*, kråkris, baljväxter, *Lythrum* m. m. Överallt fanns det bon, bara man förstod konsten att söka reda på dem. Den gamle mannen hade gjort många fynd, och Cornix såg, huru han plockade tärnägg och måsagg. Men så stannade han längre än vanligt

på en plats, böjde undan en ruska, satt på hälarne och beundrade en kull andägg, som han ville spara.

Efter en stund avlägsnade sig den gamle mannen, steg i sin eka och rodde bort mot hemstranden så det smälde och brusade i fören varje gång han drog ett tag med årorna. Han hade ej hunnit ur synhåll, innan Cornix på styva, spärrande vingar gled bort till andboet, borrarade näbben i ett av äggen och bar det ned på stranden. Andmamma såg vad som väntade henne, hon flög kring kobben allt medan hon lät höra skärande rop och satte sig slutligen på marcken ej långt från boet. Men Cornix lät sig ej störa utan drack ut det ena ägget efter det andra, oberörd av mäsarnas skri och rödbenans ihållande räckor av kiv-kiv-kiv-kiv-kiv. Det var ju mat, maten gick framför allt annat, ty utan mat dog man och livets mening var att leva.

— Föröken eder och uppfyllen jorden! Det var hennes budskap till de förenade kråkstaterna. Det hade hon fört jorden runt. Hon var tillfreds med sig själv, flög över fjärden, satte sig i en strandal och kraxade länge, medan regnet öste ner över alarna, havet och kobbarna.

APUS APUS, LUFTENS DOTTER

En junidag på landet. Allt är grönt, fälten, skogarna, så långt ögat når. Den mörka tallskogen står som en ram kring en tavla, i fonden blåna bergen, björkars ljusa grönska i skogsbrynen mildrar dysterheten i den mörka ramen. Tavlan är glad i sig själv, ty äppelträden stå som skära blomsterbuketter inbäddade i grönskan och körsbärsbuskarnas stjärnblommor bilda ett sammetslent skir över deras krokiga stammar, medan fläderbuskarnas gula blomhuvuden omsvärmas av humlornas skara. Göken gal i dur, rödstjärten sjunger enligt sitt allra finaste skema och svart och vita flugsnapparen stammar tshítshítshítshíprytshípry . . . lugnt, lidelsefritt, men han vill också höja sin röst för att säga att det är sommar. Ingenting annat. Molnen skifta läge över en azurblå botten, bildande ögrupper, uddar och holmar, som belysas av solen och småningom flyta samman, och högst uppe segla askgråa skyar, som båda regn. Från strandalarna höres trastarnas klafsande samspråk, men svalorna flyga till boet och åter ut, högt upp, i mjuka, långa linjer eller tvära vändningar.

Detta var en tavla, vars enkla storhet jag kunde beundra dagligen. Men jag blev aldrig mätt på att betrakta den, ty ju mer jag betraktade den, desto bättre förstod jag den, om den ock erbjöd ständigt nya detaljer, som krävde studium för att förstås.

En kväll i slutet av juni satt jag och njöt av sommaren. Jag iakttog tre stycken mindre svarta fåglar, som kretsade högt uppe i rymden, av och an, oroliga som stormilar, flaxande på styva vindar, vilka voro böjda som skärar, ömsom simmande i lufthavet, ömsom fladdrande snett uppåt, balanserande eller sprattlande fram som läderlappar men hela tiden i svindlande fart. Jag kände dem nog, det var tornsvalor; de heta så, emedan de ofta ses kretsa kring tornspiror och något likna svalor utan att vara det.

Jag hade alltid, då jag betraktat dessa luftens barn, undrat över att jag aldrig sett dem vila. Bitida och sent voro de i rörelse, medan alla andra fåglar sutto och vilade sig „mellan verserna”. Någon enda gång hade jag sett dem klamra sig fast vid en vägg, men detta var ingen vila, snarare en ytterligare ansträngning. Och medan jag satt och undrade över samma sak, som förvånat mig så många gånger förut, såg jag flere andra tornsvalor sälla sig till de tre jag först sett där, och alla rusade de fram utan mål som det tycktes, vilt och obändigt, medan deras spetsiga sirrande läten ssri-ssri-ssri skuro genom luften som om de frambringades med något mekaniskt instrument.

— Varför söker du upp vår kulna nord? tänkte jag vid mig själv. Du är ett söderns barn, mera än de flesta av våra flyttfåglar, och du har alltid synts mig så svåråtkomlig, så främmande, och just därför har jag alltid undrat om jag någonsin skall lära känna dig närmare.

Tornsvalan hörde mina tankar och rördes av mitt intresse för henne.

— I rymden fångar mig du lika litet som någon annan varelse. Jag fruktar varken pilgrimsfalken, lärfalken, än mindre dvärgfalken, ty jag kan svinga mig högre upp än de, om de söka gripa mig. Och min flykt är snabbare. Jag kommer från södra Afrika, över Saharas sandöknar, Medelhavets indigo-blåa spegel, alperna och hela den europeiska kontinenten, flyger över Finska viken på en kvarts timme, och uppsöker mitt bo här, ty ett sådant har jag! Ursprungligen lär vår art hava häckat i klippbranterna, och stundom göra vi det än, men numera följa vi odlingen åt och bereda oss ofta efter hårda strider tak över huvudet i stararnas och husfinkarnas bon eller högt uppe i kyrktorn, slott och gamla murar, stundom ock i ihåliga träd i skogarna. Sök mig i mitt bo, då skall du få se, att jag inte är svårtillgänglig alls, tvärtom. Ty jag förstår ej vad fruktan är, ingen har någonsin gjort mig något för när. Till edra bygder anländer jag först i slutet av maj och dröjer här tre månader. Min sommar är kort! Så snart mina ungar blivit vuxna, flyga de som vi gamla, vi göra långa strövtåg, och så anträda vi färdens söderut i samlad tropp. Vi färdas dag och natt,

stundom på nära 900 meters höjd. Har någon sett oss rasta under färden? Är efter år häcka vi i samma bo, vi gifta också om oss utan stora omgångar eller söka oss ett nytt bo, om vårt förra bo av en eller annan anledning blivit obeboeligt. Vi bebo hela Europa, till och med delar av Asien och Afrika, och till sydligare länder anlända vi tidigare och avresa därifrån tidigare än härifrån. Intet annat mål har vår färd hit upp än att lägga ägg och uppföda ungar. Sedan detta värv är slutfört, draga vi hädan. Detta är en vana, som vi ärvt från urtiden, och vi fasthålla vid den! Vi äro äkta sommarfåglar, vårt urhem låg i södern, och då det blev näringsbrist i den mån vi ökades, sökte vi oss småningom norrut för att häcka. Så hava vi brett ut oss allt längre mot norr, så att vi nu hava utposter ända uppe i Lappland. Förstår du nu, varför vi färdas söderut, så snart våra ungar äro flygvuxna?

Och så skrek hon srri-srri och ilade åstad ned mot en gammal lång lada och försvann i takhalmen.

— Äntligen en gång på fast botten! tänkte jag och hastade till gården, där jag fick tag i en stege, som restes upp mot ladan. Jag hade lagt noga märke till det ställe, där tornsvalan försvunnit för mina blickar.

Jag stack handen i bohålet — ty ett sådant fanns där verkligen. Fågeln hade grävt sig uppåt längs halmen omkring 30 cm i rak linje, därefter tagit av åt höger eller rättare sagt urgröpt en liten bogrop till höger om ingångsrännan. Fågeln låg på ägg: då den kände hur mina fingrar påtade i boet,

kröp den ut längs min bara arm och gav sig att kretsas som vanligt. I boet fanns ett helvitt, långsmalt ägg. Det var en äggform, som avvek från den vanliga. Två dagar senare funnos två ägg i boet. Liggredet var liksom överstruket med ett klibbigt, stelmande lim.

Jag besökte ofta boet och hittade även bon i starholkar ävensom ett bo i en ihålig asp i djupa skogen. Ett bo i holk låg på ett underlag av halm och strån, som nästan fyllde holken. Om det var sparvar eller tornsvalor som fyllt den, är ej säkert, men sannolikt synes det att sparvar fyllt holken och nödgats lämna besittningen av densamma åt tornsvalorna. Ty jag såg flere gånger, huru de stredo om holken. Det märkvärdiga med fåglarna var, att de inte voro det ringaste rädda av sig, jag kunde t. o. m. flytta holken och granska dess innehåll utan att fåglarna gjorde min av att fly. Jag tog dem i hand, vände om dem huru som helst, de lågo som offerlam och blickade mig trohjärtat i ögonen. Ofta lågo de, i synnerhet nattetid, tillsammans i boet, men även om dagen fann jag båda makarna där, tätt slutna till varandra.

Det var ett par märkliga fåglar! För det första voro de nästan helsvarta, endast under hakan hade de vitt, stjärten djupt kluven, näbben obetydlig och svalget stort. Det mest framträdande partiet voro de sabelformigt böjda, långa, smala och spetsiga vingarna, vilka liksom omslöt den lilla kroppen i ett famntag. Fötterna voro knappt märkbara, de fyra korta tårna alla riktade framåt och beväpnade med

sylvassa klor. Därav sannolikt namnet Apus, om det får tolkas som uppkommet av „a privativum” och pes, ursprungligen samma ord som fot, i vilket fall fågelnamnet betyder „den fotlösa”. I ingen händelse kunna de användas till att sitta på, men vad de äro ägnade till är att fasthålla fågeln, då den klamrar sig fast mot väggar och murar.

Då fåglarna begynte ruva, lågo de fortfarande om nätterna båda två i boet, honan på äggen, hannen där bredvid tätt slutet till honan. Men om dagen var det mest honan som ruvade, och hannen försåg henne med föda. Han kom flygande med en duns rakt på bohålet, och ofta hördes där inifrån ett rysligt „rumsterande”. När vädret var regnigt, lågo båda makarna oftare i holken, och då voro de också oftare ute båda två, sannolikt emedan det var knappare tillgång på flygfän än då solen sken.

Det var i medlet av juli. I sångfåglarnas värld gjorde hösten sitt intåg, och sången tystnade efter hand. Endast morgon och kväll sjöngo några få av skogens sångare. Rödstjärtens hona lockade fyid, medan hannen sjöng en visa i skogsbrynet. Bofinken sökte föda på marken och lät höra fink, fink, fink i oändlighet. Rödhakan pressade fram sina dallrande slag, så fint att det knappt hördes, sedan svällde det till något, dallrade åter, och ur sången hördes en och annan klar och högre ton, silverklar och vibrerande. Trädkryparungarna visslade fint som om man blåste på järppipa, och flugsnapparna ziade liksom kungsfågeln, men dennes låte ljud ända

till fem gånger å rad snabbt och sprött zri-zri-zri-zri-zri. Göken gol. Men mest var det ungläten, som ljödo i buskarna vid ån. Göktytan hade fört ut sina ungar, vilka lågo utsträckta på en murken stock på stranden och oupphörligt filade på, kitikitikiti som syrsor, medan flugsnapparnas ungar ziade liksom de gamla, lövsångarungarna sirrade brett och buskskvättornas små skakade småsten i silverskallra — så lät det, då de skreko trrr-tktk, trrr-tktk.

Jag for i min eka ut på havsviken. Ej en molntapp syntes på himlen. Lästranden låg spegelblank innanför vassbältet, medan vattnet skimrade blått utanför vassen. Skogen susade sakta. Mindre strandpiparen trippade längs sandstranden och lockade pil-pil-pil-pil-pil, medan fisktärnorna skriade. Från åmynningen ljöd drillsnäppans visslande pipipiti, pipipiti, då hon flög i båge ut på vattnet och tillbaka till stranden.

Uppe i luften kretsade tornsvalor.

— Varför kretsar du alltid däruppe? tänkte jag åter, då jag såg de svarta fåglarnas rastlösa jakt.

— Jag fyller min kräva med insekter, nu har jag två små ungar och de behöva mycket insektmat. I krävan omspinnas insekterna av ett slem, som stelnar till en genomskinlig hinna kring dem och bildar en påse av ett körsbärs storlek. Turvis få ungarna en sådan påse. Jag fångar flygfän från de minsta, som uppfylla luften till sådana av en flugas storlek. Stundom snappar jag också spindlar, som dingla vid sina nättrådar, bladlöss och insekter, som föras kring av vinden. Men inte ser du mig ofta nere vid jord-

ytan! Uppe i rymden badar jag i regnet på så sätt att jag skakar upp min fjäderskrud och låter vattnet strömma in på bara kroppen. Det är så skönt! Någon gång älskar jag att stryka utmed vattenytan såsom svalorna, men hemma är jag endast uppe i luften. Jag är luftens dotter, jag vill att du kallar mig så.

— Nog är du en luftens dotter, men varför är du så trätgirig och ansätter hussvalorna i deras bon, då du förirrar dig hit ned? Du är övermodig, men lycklig måtte du vara, huru ofta har jag ej sett på, då du jämte dina likar svärmat där uppe långt efter solnedgången? Ofta har jag undrat, varför du flyger hit ned och gör samma rond, gång på gång, så man tror du skall flyga in på verandan. Och varje gång skriker du på samma ställe ditt skarpa stri... Är det för att gäckas med oss jordbundna varelser? Det anstode dig bättre att föra fridens budskap hit ned. Här råder hat och ofrid mer än vi orka bära! Så påstå åtminstone våra fridsapostlar...

— Frid, frid, jag vet ej vad du menar därmed, svarade luftens dotter. Jag tillstår att jag ogärna kommer ned till jorden, ty ingenting fattas mig där uppe. Men en drift verkar stark inom mig, lika stark som den, vilken driver mig på långfärd. Det är fortplantningsdriften. När tiden är kommen, utveckla sig äggen i mitt inre, jag kan ej kläcka dem i luften, de vilja ha öm omvårdnad. Jag kunde häcka i någon springa i berget eller i ett torn, men vi äro så många, som behöva boplats, och ständigt förökas vi. Därför drivas vi i förtvivlan ned till jorden och

därför ansätta vi dem, som äro svagare än vi. Hussvalan vräker jag ur boet, där jag blott kan, sparven och staren likaså. Men hussvalans lerköja är för liten för mig, det har jag märkt. Bättre äro holkarna och bäst djupare ihålligheter, var vi blott finna sådana. Mig angår inte edert snick-snack, ej för jag något budskap, jag lever mitt liv för att leva. Sådan är naturens lag, du vill väl ej, att jag skall lyda mänskliga moralbud?

Apus apus uppfödde sina ungar tills de voro lika stora som hon själv. Och då ungarna flögo ur boet, voro de färdiga flygkonstnärer, luftens barn. De svingade sig högt upp, återvände till boet och gjorde utfärder samt lärde sig att fånga insekter själv.

En kväll hände det, att den ena ungen hamnade för lågt nere bland träden. Den var alltför hastig i vändningarna, törnade mot tallarnas kvistar och klamrade sig fast vid ändan av en gren, där den blev hängande på undre sidan. Den höll sig fast med sina böjda, vassa klor i snett jämviktsläge, med huvudet snett uppåt i jämhöjd med grenen, stjärten och vingpetsarna pekande snett nedåt i motsatt riktning. I denna ställning hängde den i timtal. Men detta var ett högst ovanligt vilställe. Vanligen vilade ungarna i boet om nätterna, och om dagarna flögo de omkring med de gamla. Allt längre bort utsträcktes deras färder, stundom blevo de borta flere dagar. Ofta sågos de kretsas högt uppe i rymden, såsom jag redan tidigare sett de gamla fåglarna göra.

Traktens tornsvalor samlades småningom till en flock, som höll samman. Så drevo de omkring ett par veckors tid. Tiden för uppbrottet nalkades.

En förmiddagsstund satt jag vid kyrkan och såg huru „kyrksvalorna” i sällskap med hussvalor kretsade kring kyrktornet. Men de förra höllo sig högre uppe i rymden. En lärkfalk kom flygande. Alla ilade som ledda av en anförare, som en eskader av startande miniatyrflygmaskiner, i samma riktning, men om några ögonblick voro de åter församlade kring kyrktornet, och tornsvalorna högst uppe. De kretsade oroligt av och an, gjorde några lovar utåt havet, återkommo ständigt.

Det hade regnat den natten och åskmoln hade visat sig, men de sjönko ned bak horisonten i öster. Det klarnade, och augustisolen sken över nejden.

Då plötsligt, som på kommando, svingade sig tornsvalorna högt upp i rymden. De kände ingen trötthet, nu lika litet som tillförne, men denna gång grepos de av en känsla av frigjordhet från alla band. De kände endast ett behov, att komma bort härifrån! Och de flögo mot söder, ständigt längre mot söder. Deras sinnen klarnade liksom himlen klarnat och fingo en skärpa, som mänskorna blott kunna drömma om. Deras flygorgan förlänades ökad kraft, alldeles som mänskan i ögonblick av stor fara kan prestera prov på oerhörd styrka. Men den kraft, dessa luftens barn kände sig vara i besittning av, blev inte uttömd, där fanns ständigt ett överskott, som fyllde dem med en berusande känsla av lyck-

salighet. Ju högre upp de stego, desto mer vidgades synfältet, det blev en i blått dallrande horisont, omätlig för mänskliga begrepp, lockande för flyttfågeln, omotståndlig. De voro ett med rymden, vars azur de drucko med ögonen. Under dem skimrade havet i alla de skiftningar solljuset förmår skänka det. På milsvida avstånd uppfångade deras öron ljud, som smulto samman till en underbar, harmonisk sång — havets sång. Intet motstånd rönt de under sin flykt, enbart en ljuvlig smekning av den omgivande atmosfären. Bort ilade de, i hänryckning över tillvaron, i ett sällsamt sinnesrus, i fullkomlig underkastelse under dess okuvliga välde.

Blott några korta ögonblick kunde jag med ögonen följa de flyktande gästerna på deras färd. Jag såg, hörde och kände också jag, men det var svaga reflexer, förtonande ekon, aningar utav vad Apus apus, luftens dotter, erfor på sin färd till Sydafrika!

ÄTTEN HALIAËTOS

Örnarnas ättartal går tillbaka till sagans dunkla tid.

I Kaleva frågar örnen den gamle trygge Wäinämöinen, varför han kvarlämnat en björk på den svedda jorden och får till svar: För att luftens fåglar må hava ett viloställe. Och örnen svarar: „Däri har du gjort väl”.

Det är hans erkännsamma kungsord.

I den fornnordiska sagan är örn den borna kungaättlingen. Hans namn är jämbördigt med björnens, och i namnet björn ingår, vid närmare påseende också örn-namnet, båda utvecklade ur ett germanskt *aran. Det sammanhänger med grekiskans ornis, som betyder fågel liksom gr. aiëtos betyder örn. Det tyska Adler är lika med adel-aar, som alltså förknippar något ädelt med namnet örn.

Som symboler i mänskliga härskares vapen hava örnarna städse betecknat makt och storhet.

Örnarnas släkte omfattar många härskarätter, en som råder över lantfåglarna, en annan över havets fåglar. För att inte tala om många småkonungar.

Inom djurvärlden finnas inga varelser, som hota

örnens välde. Han skulle härska oinskränkt, om inte människan funnes. Örnens arvförande och enda motståndare är människan. Därför hyser han ock ett osläckligt hat till henne, liksom människan städse traktat efter örnarnas liv. Båda äro de lika ädla, om du så vill, men även lika grymma. De hava intet förbarmande, varken med varandra eller med andra varelser, som de rå med.

Den ena av de stora ätterna av släktet örn är havets härskare, havsörnen *Haliaëtos*. Hans välde sträcker sig kring hela norden i Gamla Världen, och i söder ända ned till Egypten. Han saknas inte heller på Grönland. Ävenså leva representanter för hans ätt på Island.

En var av dem härskar oinskränkt inom ett område, som han förklarar för sitt.

Undersåtarna i dessa konungars riken utgöras av fåglar, fiskar och andra större vattendjur, t. o. m. däggdjur. Men de hava ingen, som tjänar dem godvilligt, att vara undersåte i örnarnas rike är liktydigt med att leva i ständig fruktan för sitt liv. Men det finnes ock en hel del fåglar, som söka skydd i örnarnas grannskap och aldrig attackeras av dem. Ty örnarna hava behov att visa ädelhet också, annars skulle de ju inte vara konungars likar.

Högst av allt skattar örnen friheten. Därför kännes intet bittrare för honom än att råka i fångenskap. Han erkänner inga lagar andra än dem naturen föreskriver. Helst svävar han högt uppe bland molnen, men han är dock bunden vid jorden, ehuru

mycket mindre än hans arvförande människan. Hon är ett kryp i jämförelse med örnen, och dock måste han frukta henne, liksom människan fruktar ormens giftiga bett.

Han strövar jorden runt liksom människan, och han återvänder till sitt rike. Han är rövare och konung på samma gång.

Hans sinnen fungera snabbt som människans aningar. Han är välrustad för att taga livtag med elementerna, men det händer att han dukar under för deras raseri. Än oftare överlistas han av människans dödsverktyg av olika slag. Han har lärt sig att hata skott och allt som minner honom om arvföranden, liksom vargen och uven. Liksom dessa är han dömd till undergång överallt där den mänskliga kulturen gör sig bred. Där han får vara i fred och utöva sitt härskarkall, känner han sig överlägsen. Vad skulle han behöva frukta? Där han drager fram, förklarar han sina olyckliga undersåtar med skräck. Men samma förbannelse, som vilar över dessa olyckliga, övergår slutligen honom själv. Ofta ruvar han därför över livets gåta, men han förstår den ej. Han kan ej tänka, och även om han kan det, handlar han dock efter naturens anvisning.

Långt ute på Ålands klippor häckar det gamla örnparet. Ätten *Haliaëtos* har alltid bebott de åländska skären, människan har förstört dess borgar, men nya sådana hava ständigt uppstått. De gamla örnarna hava sett många decenniers vintrar snöa och somrar grönska. År efter år hava de kläckt fram

sina två ungar, och dessa hava dragit land och rike omkring, sådant är deras sinne. Många av dem hava också tagits som ungar och råkat i fångenskap, den största förnedring, som kan drabba en örn.

Den gamla örndrottningen satt i upprätt ställning på en torr grenskate och ordnade sina rufsiga fjädrar. Örnkungen, rövaren, med den något mörkare skruden, satt på toppen av en fura i närheten, blickande ut över kobbar och skär. Havet låg mörkblått med ljusningar i lä om holmarna, himlen höjde sig ljusblå över de ändlösa vidderna, fullmånen steg upp på fästet i den ljusa natten. Måsarna skriade kmio, kmio, men för övrigt var det tyst.

De sutto och genomlevde i tankarna vårens härliga tid, som åter en gång drev dem till att bygga en ny kungaborg. Den gamla hade nämligen blåst ned under vinterstormarna.

Långt innan snön smalt, hade de byggt boet. Med ett väldigt brak hade de slagit till mot alla torra grenar, brutit dem som stickor och burit dem upp i furan, som skulle vederfaras äran att härbärgera örnparet och dess ättlingar, för många år framåt.

De byggde om dagen, från det morgonen grydde och intill kvällningen, ordnade de torra grenarna till ett stadigt flätverk, buro väldiga torvstycken och jordkolor, som tyngde ned dem och pressade dem samman. Det blev en meterhög byggnad med nästan platt liggrede, fodrat med havstång, mossor och friska blad.

Den gamla honan, örndrottningen, bredde ut vingarna och flög på boet, där två ungar väntade henne. Hon ruvade allt ännu över dem för att hålla dem varma. De gråvita dunen, som betäckte deras kroppar, voro ej nog för att kvarhålla kroppsvärmen.

I åtta år hade örnparet hållit tillhops. Den förra drottningen hade långt tidigare fallit för mördarkula, då hon satt på boet, alldeles som örndrottningen nu gjorde.

Följande morgon var regnig. Synranden förlo-
rade sig i ett obestämt dis, borta voro konturerna av den vidsträckta skärgården. Endast de närmast lig-
gande skären samt några små kobbar voro synliga. Deras linjer markeras av vitt skum, som bryter fram ur djupet. Det är början till havets raseri, men sommarvärmen dämpar dess vrede och den kommer till utbrott endast på ställen, där klippor och grynnor göra motstånd. Men där stormen får draga fram ostört, synas svarta fåror på den nyss så lugna ytan. Havet är som en gammal tyrann, vars milda anletsdrag förvridas, vars panna fåras och ögonbryn rynkas, då det går honom emot. Han vill rasa. Då är det bäst att låta honom rasa ut och inte göra motstånd.

Regnet störtar ner i floder. Grisslor flyga oroliga av och an och plumsa huvudstupa ner i vågorna. Måsar och trutar kretsas längs Klävsjöskärens stränder, sökande sig en godbit. En ådkull har sökt nödhamn i viken vid båthuset, silvertärnorna stört dyka som vanligt efter spiggar. En flock ungstarar ilar i tät kolonn från den ena sidan av ön till den andra,

och törnsångaren sjunger oförtrutet sin visa i en ask utanför fönstret. Regnet piskar på rutan. Oxeln och de andra träden vaja starkt för sommarvindens fläktar.

Långt borta vid Stora Sandörn kommer örnhonan flygande, ej högt ovan vattnet. Alla måsfåglar flyga upp, bildande ett vitt moln, som böljar upp och ned. Örnen fortsätter sin färd, i flykten kan hon ändå inte fånga dem. Det är bäst att visa sig likgiltig, känna sin överlägsenhet. Måsflockarna följa henne ett stycke, och där hon sveper fram, flykta svärter, knipor, skrakar. En vigghona trycker på sitt bo, som är bäddat i en tuva mitt uti kärdraget på ett litet, naket skär.

Ett par kråkor sluta upp till förföljarnas skara. Örnen känner sig något besvärad av dessa parasiter, ökar på farten, ger sig att skruva upp mot molnen för att plötsligt, med hopfällida vingar, glida ned mot havet och fortsätta till en ensam kobbe, där han sätter sig på en avsats. Det blir uppbrott i fågelsamhällena, var än han färdas fram. Grisslorna pipa och vissla och hasta till sina stenkummel, tordmularnas skaror flykta som agnar för vinden till de väldiga klippblocken, under vilka de lagt sitt ena ägg. Ejderkullarna dyka och skingras. Örnen ger sig snart åter i väg. Hans skarpa öga följer en olycklig ejdermoder, som sökt sin räddning i vågorna. Örnen märker henne, gör ansatser att hugga, men hon dyker långt under vattnet. Förgäves! Nu är örnen henne på spåren, hon måste upp till vattenytan för att hämta andan. Men knap-

past visar hon sig igen, förrän örnen är tätt över henne. Den giriga förföljaren sträcker fram benen och flaxar häftigt med vingarna, men i samma stund är ejdern åter under vattenytan. Jakten blir alltmera spännande. Vågkammarna rulla vitgröna, och det upprörda vattnet förvillar förföljarens blick. Dessutom är stormen hinderlig för snabb manövrering, örnen höjer sig uppåt, gör en halvvändning och seglar åter ned mot sin kobbe. Där sitter han, missnöjd med resultatet, rufsar upp fjädrarna och förblir orörlig i stormen och regnet.

Boet med ungarna har han ej besökt på flere timmar. De äro i behov av skydd mot regnet. Han breder åter ut de mäktiga vingarna, piskar luften långsamt och kraftigt, så att de spärrande vingspetsarna riktas uppåt. Benen dragas in i de yviga fjädrarna under buken och bort bär det, över skär och holmar till de väntande ungarna.

Då örnmödan nalkas boet låter hon höra ett egendomligt läte kli-kla, och ungarna svara väsande eller flåsande. Den ena höjer på stjärten och sprutar sin kalkvita träck i en stråle långt över bokanten. Örnhannen har varit borta hela tiden, ungarna äro smått olyckliga, hasa sig framåt på hela tarsen och lägga sig snart åter till rätta. Örndrottningen breder ut vingarna kring bokanten, blottar den vita stjärten och lutar sig ömt över sina duniga ungar, stora som fullvuxna änder.

De två örnungarna ligga och dåsa på boet. Det är en het morgon, ett par hämplingar flyga förbi och

låta höra knackande räckor av teteteté, vilka väcka örnarnas uppmärksamhet. Den ena lyfter upp den blygråa näbben, som omsvärmas av flugor. På vingarna sticker redan fram en gråbrun botten, som skall bliva fjädrar. Han höjer och stöder sig otympligt på de smutsgula tarserna. Hämplingarna höras ej mera, men det surrar i luften av mygg, som dansar i svärmar upp och ner, upp och ner. Den andra ligger orörlig, framstupa över några fiskrester, vilka ostäda det väldiga boet. De sprida en frän lukt, som ångar kring boet och lockar stora, metallglänsande flugor och andra flygfän att lägga sina ägg. Men det bekymrar föga örnungarna, som tyckas hava en ganska dunkel förnimmelse av tillvaron.

Den ena ungen har en näbb böjd som en sabel, lång och hög. Den är så stor att det övriga huvudet förefaller att vara en bisak. Han ser vild och grym ut, utan att hava något uttryck i blicken, dåsar, öppnar ett ångande gap och visar tungan. Han verkar asätare och kallas *Vultur*.

Den andra ser något gemytligare ut. Hon lyfter huvudet rätt upp och flåsar sakt. Han har väldiga, gulaktiga fötter. Föräldrarna vänta mycket av honom och kalla honom *Ossifragus*, vilket ingenting annat betyder än „benbrytaren”.

I en ihålig al ej långt från örnarnas kungaborg, har ett par spillkråkor byggt bo och uppföder sina ungar i hägnet av örnparet. En unge ligger i bohållet, njuter av morgonsolen och ger sin förtjusning tillkänna genom klara gna, gnack. En gökhona ilar

förbi, förföljd av en flugsnappare, och i sälgen under örnarnas boträd ruvar en ringduvshona över två glänsande vita ägg.

Örnhannen har redan länge suttit ute på skäret och lyssnat till havsfåglarnas morgonkonsert. Där ropar rödbenta snäppan tiytyhy, utan återvändo, så blir det jodlande liykylikylikyliky ... och energiska khiv-khiv-khiv ... Det är så hett, att den brokiga laven på berget bränner som eld och den salta luften ligger tung i solsteket över allt skapat, som andas vid havet. En fiskmås ropar ångestfullt kvyiiö och en annan flyger av och an, tröstande den olyckliga med korthuggna kája, kája, kája. Men många andra röster blanda sig i kören. Silvertärnorna vakta sina sandgula ungar, de stämma in med ihållande rätätätärätätä.

Detta allt låter så fredligt, örnen förstår ej innebörden av all denna språkförbistring, men han njuter på sitt sätt av tillvaron. Han sätter ryggfjädrarna till rätta, burrar upp dem igen, skakar på sig och förblir sedan orörlig en lång stund, allt ännu smältande färsk fisk, som han fångat tidigare på morgonen.

Men örnkungens jaktlust är långt ifrån tillfredsställd. Han vill jaga, och han vet var det alltid finns färsk fisk: kring de stora vassarna vid fastlandsvikarna vimlar det av fisk, och i solsteket tränga de sig upp mot stranden. Han lutar sig framåt, breder ut de väldiga vingarna och styr beslutsamt kosan mot Ramsholms vassar, förbi alla Grisselskär och högt över vittfåglarnas hemvist.

Då kommer det över honom en lust att svinga sig högre upp mot molnen.

— Är jag icke en gudars ättling? ropar han så det låter kli-kli-kli-kli klart och jublande. Han svingar sig allt högre upp med långsamma vingslag, och snart rör han inte alls på vingarna utan skruvar uppåt i väldiga spiraler.

För jordens barn ter han sig svart i solskenet, endast stjärten lyser bländvit och sköldpaddshuvudet sticker fram under skölden. Vingarna hava förvandlats till svarta rektanglar med fransar i ändarna.

— Fången mig nu, I usla kryp, som älsken att lura på min gemål, då hon sitter på äggen eller ungarna. Jag känner ock edra knep med saxarna, som I sänken ned i havet långsmed skären, och vilkas skänglar äro avsedda att gripa om mina klor, ifall jag låter lura mig av den vita flundran, som blänker på saxen. Huru ofta såg jag ej havstruten fångad vid näbbet i dessa saxar, med stjärtspetsen stickande upp ovan vattenytan! Jag aktar mig ock för den förgiftade sälen, I lagt ut på skäret. Jag har ofta sett mina anförvanter, som förtärt sådan kallmat, vrida sig i krämpor och ömkligt omkomma. Jag har hört haglen ryka kring min kungliga skrud, då jag närmat mig edra skjutskårar, framför vilka svärtvettarna gunga på sina träunderlag. Jag vet, att I kunnen taga äggen ur vårt bo eller röva bort ungarna. Men jag vet ock att I beundren min höga flykt, som nås endast av edra avundsamma tankar

men varken av edra hagelsvärmar eller edra bevingade lod!

Han sänkte det guldgula huvudet, drog ihop vingarna vid vingknogen och begynte nedfarten i snedvinkel. Det uppstod ett sus, som då slagregnet pis-
kar luften, men det hörde ingen annan än han själv. Farten blev slutligen svindlande, han sänkte stjärten liksom för att bromsa, sträckte fram klorna och gjorde en sväng uppåt, kretsade ett halft varv över vasstranden, högg i förbifarten en väldig braxen, omslöt den med sina sträva sulor, borrarde klorna allt djupare i den sprattlande fisken och flög med bytet bort till boet, till ungarna. Dessa makade nå-
got åt sig, väste fram hesa ksi-ksi-ksi-ksi och vän-
tade som snälla barn, medan örnen karvade i bytet och lät dem gripa stora stycken, som begärligt slukades. Så försvann han alldeles plötsligt, läm-
nande sina två ungar i okvald besittning av vad där ännu återstod av bytet.

I närheten av boträdet reste sig en gammal fura, torr i spetsen och med en gren, som erbjöd en god sittplats. På denna gren plägade örnkungen till-
bringa nätterna, medan hans gemål ruvade över äg-
gen eller de små ungarna.

Både Vultur och Ossifragus hade vuxit stora och voro färdiga att lämna boet. De hade svart näbb och gula munvinklar. Än så länge hade de inte vågat anförtro sig åt vingarna. De väntade på den yttre påstöten.

Örndrottningen satt där uppe i natträdet på

samma gren, på vilken hannen plägade övernatta. Denne var ute på strövtåg. Hon kunde se sina fullvukna unger på boet. De voro redan mörkt brunfärgade med yvig, lucker fjäderskrud; huvud- och halsfjädrar hade spetsat till sig men saknade den guldgula skiftning, som hörde till föräldrarnas kungliga emblemer. Stjärt pennorna hade vitt endast på ytterfanet, men det var uppblandat med mörkbrunt och gjorde sig inte gällande. Inte heller ögat hade den fruktansvärda gula färgen, som förmådde injaga skräck i alla levande varelser, som blevo byte för de kungliga drottarna. Men näbben var väldig och klorna fruktansvärda och läto den stolta fågelmodern i sina ungar ana värdiga ättlingar av familjen.

— Det är på tiden att lära dem flyga och föra dem ut på rövartåg, tänkte hon i sitt stilla sinne. Hon satt där något hopkrumpen på sin gren, vändande den ljusa ryggen mot solen och döljande den vita stjärten med vingarna. Och så lät hon höra en lång räcka knarrande toner gr-gr-gr-gr-gr ganska starkt, vilket kom ungarna att röra på sig. Ossifragus stod på fotsulorna, lutade sig framåt och höjde på vingarna liksom ville han ge sig av. Vultur, den till synes mindre initiativrika av kungabarnen, låg framsträckt men reste sig också, stödande sig på stjärten och tarserna. Gr-gr-gr-gr-gr-gr ljöd det åter, eggande. Det gick som en ström av dådlust genom den unga Ossifragus, men han tvekade. Då susar det till över honom, modern har begivit sig på flygtur, och i detsamma kommer också den

andra örnen flygande. På avstånd höras hans skarpa rop. I en kurva ropar han gwick-gwick-gwick, han flyger i jämhöjd med skogstopparna och möter honan, som hälsar sin gemål med ett klingande grkagrg. Så flyger hon över själva boet, snuddar rätt omilt vid Ossifragus, och snart tumla de alla tre om i lufthavet under gälla rop. De sträcka fram klorna, piska luften med mäktiga vingslag. Vultur har gripits av en oförklarlig oro, och utan att hava ett klart mål för sina avsikter, ger han sig i väg, flaxar som han sett de andra göra och når en säl, på vars mjuka grenverk han dimper ned, tar fäste på en gren, som böjer sig under hans tyngd och glider småningom nedåt, allt ännu flaxande med vingarna, tills han befinner sig på den mjuka mossan invid en väldig sten. Där hukar han sig ned.

Under tiden har Ossifragus seglat ned mot havet, följd av föräldrarna, som kretsar kring den förhoppningsfulle, ibland över honom, ibland under för att hindra honom att sänka sig ned i förtid. På ett litet skär dallrar piplärkan med höjd stjärt och sänkta vingar som bäst ned från en flygtur. Ingen ser honom och hör hans flygspel gsi-gsi-gsi-gsi-gsi, lika litet som strandskatornas ångestfulla pli, pli. Ejderhonans vittljudande gåggåggågg tystnar. Måsfåglarna på skäret flyga upp, tumlande om i vild lek jämte ett par labbar. På det lilla skäret slår sig Ossifragus beslutsamt ner, tar fotfäste på en halvmurken fartygsmast, som sydvästen vräkt upp på stranden. De båda gamla örnarna kretsar kring skäret, länge, ängsligt skriande. De andra fåglarna,

strandskatorna, piplärkan, vitfåglarna och labbarna hålla sig på avstånd, klagande oupphörligt, en var på sitt vis. Nya skaror lockas till: i svindlande höjd kretsas ett par stortrutar med styva vingslag och försvinna längre utåt havet, medan ejderkullarna skräckslagna söka sin räddning genom att dyka och skingra sig. Men havet ligger spegellugnt. Örnarna vilja jaga. Ejderungarnas olycksstund är kommen.

De båda gamla örnarna utse var sitt offer. Ejderungarna äro stora och dyka långa sträckor. Också ådhonan har gett sig att dyka. Men örnögat följer med offrets minsta rörelse i det smaragdgröna vattnet. Örnhannen flaxar lugnt några tag och glider sakta fram mot den punkt, där en ejderunge skall visa sig om några ögonblick för att hämta andan. Redan spärras de väldiga klorna för att gripa om offret, men den uppskrämda fågeln dyker i samma nu så vattnet strittar upp mot förföljaren. Men den obönhörliga förföljer sitt offer. Ejdern simmar med vingarnas tillhjälp under vattnet, det går undan med god fart i början, men vid varje dykning avtaga krafterna. Örnen ser, huru ejderungen redan kommer rakt upp till ytan från djupet utan några försök att röra vare sig vingar eller fötter. Men än förstår den utmattade sprattla till, just då örnen skall gripa den, och försvinner, endast en meter under ytan, för att strax åter flyta upp. Innan den hunnit upp till ytan slår örnen till i vattnet, griper ejderungen med båda klorna, pressar hop den till ett knyte och lyfter den upp i luften med sig och flyger bort

till samma skär, på vilket *Ossifragus* förvånad blickar omkring sig och klumpigt luffar framåt på strandens grus och tångbädden. Inom några ögonblick har örnkungen lemläst sitt byte, förtär med synbart välbehag inälvorna, river lös ena vingen på sitt offer, trampar på det och ser sig omkring. I detsamma är *Ossifragus* tillstädes, närmar sig försiktigt men får ett slag med näbben och tjuner hest med uppsträckt huvud.

Örnmodern kretsar allt fortfarande kring sitt offer, ejderhonan. Denna gav sig att flyga, men överaskades av örnen och kastade sig hejdlöst i vattnet. Och så vidtogo samma förtvivlade dykningar, som ovillkorligen skulle leda till fördärvet. Hon dök och dök, tills krafterna voro uttömda. Örnhonan vek ihop sig, sänkte stjärten, sträckte fram de fruktansvärda klorna och högg sitt offer just i det ögonblick, då det skulle upp till ytan. En stund låg hon på vattenytan med ejdern i klorna, och hon böjde huvudet framåt för att riva den med näbben, men så lyfte hon i samma ögonblick, flög bort till skäret och satte sig framför sin unge, som gick några steg bakut, med slappt hängande vingar.

Ritsch, ratsch lät det, då örndrottningen knäckte benen på den arma ejdern. Där låg den ur stånd att röra annat än huvudet, som kastades av och an och lockade *Ossifragus* fram. Han grep om den lemlästade fågeln med ena fotens klor och släpade den framåt längs gruset. Så stannade han och rev upp halsen på den med näbben så att luftstrupen blottades och en stråle blod sprutade fram. Denna

manöver hade han gjort ofta förut, ty modern plägade stympa alla sina offer hon bar till ungarna i boet. Det var det säkraste sättet att kvarhålla bytet färskt, även om det blev liggande orört några timmar i solgasset, då ungarna voro dästa av för mycken föda. Hon hoppades nu bara att den unga Ossifragus skulle lära sig konsten att fånga sitt byte själv och verkligen göra skäl för namnet.

Vultur, vilken såsom vi erinra oss, damp ned på marken vid sitt första försök att använda vingarna, låg länge och väl i mossan invid sin sten. Dagen var het, hon hässjade med halvöppen näbb. Slutligen satte hon sig på tarserna, fjädrarna spärrade i nacken och blottade en vit fläck. Vad skulle hon företaga sig? Hon hade synbarligen flugit ur boet för tidigt, ty hon saknade allt ännu initiativet. Visserligen försökte hon röra på sig, men det gick styvt och otympligt och vingarna manade ej till försök att bryta upp. Huru skulle hon dessutom få luft under de enorma vingarna, där inne bland snåren? Hon klucksade den övergivnas klagan så det lät glått-glått-glått. En bofink kvinkade oupphörligt i närheten, och gråmesen sjöng tiy-tiy-tiy; bådas läten uttryckte mera nyfikenhet och deltagande än rädsla. Vad skulle de hava att frukta av den stackars kolossen, som inte kunde flyga en gång?

Där låg Vultur inbäddad i odonris, tills kvällen begynte att skymma. Taltrasten stämde upp sin lovsång till den sjunkande solen, och göken guggade än en gång som hade han velat säga: jag känner

inom mig att sångens tid är förbi. En dåre är jag, jag har intet uträttat annat än sjungit mitt ku-ku, dag och natt. Men lika gott! Mänskorna skymfa mig och kalla mig narr, men de tycka säkert också om att höra på min enkla visa. En var sjunger efter sin näbb!

Det gick egentligen ingen nöd på Vultur. Den mjuka mossan bildade ett bekvämt nattläger och hon dåsade bort. Hon märkte knappast morkullans *pliplitt* och knorrande r-ljud. Nattskärran stämde upp sin spinnrocksvisa. Det verkade sövande. En och annan myra kröp upp på den sovande fågeln, men det oroade den ej.

De gamla örnarna tillbringade större delen av den dagen ute på skäret. De älskade att dagsova under den hetaste tiden av dygnet, fram mot kvällen var det åter jakttid. Så även denna dag.

Det skymde redan ganska starkt, då den ena, honan, kom flygande över den plats, där Vultur vilade, med en fisk i klorna. Örnungen kände strax igen suset och de uppmuntrande gr-gr-gr-gr ..., och hon väste fram ett ksyi-ksyi-ksyi utan att röra på sig. Modern satte sig på bokanten och begynte slita i den allt ännu sprattlande fisken och lämnade den lig-gande på boet bland fjädertussar och skinnflankor, som tydde på att också en unghare fått sätta livet till. Själv flög hon med några vingslag bort till natträdet och intog sitt nattläger på sovgrenen.

Följande morgon voro örnarna i rörelse strax i dagbräckningen. Nattdimman låg kvar, och daggen glittrade på mossor och reva. Båda gamlingarna voro

tillstädes, båda hade kännedom om Vulturs nya liggrede. De kretsade oroligt av och an över platsen, samtalande genom kli-kli-kli och gri-gri-gri, medan Vultur gav sin närhet till känna genom flåsande och hesa ksi-ksi-ksi-ksi varje gång hon hörde föräldrarnas vingslag. Hon gav sig att skutta över tuvor och stenar och flög över öppnare platser, och så hamnade hon nere vid havsstranden, allt medan föräldrarna oroligt kretsade över henne.

Men örnarnas uppträdande så öppet väckte stor uppmärksamhet. Kråkor samlades i flock, och strändernas inbyggare, strandskator och större strandpipare gävo hals oupphörligt. I en fiskarbåt ute på havet upptäckte man snart, att någonting ovanligt försiggick där borta på stranden, och då fiskarna varseblevo örnarnas silhuetter, huru de kretsade över den misstänkta platsen, hade de situationen klar för sig. Hela sommaren lång hade de ju sett örnar i trakten, de visste att de häckat just på denna holme, och nu voro ungarna utflugna. De reste hem, beslutna att senare på dagen återkomma för att närmare undersöka förhållandet.

Vultur tillbringade morgonen och förmiddagen med att betrakta fiskar, som lågo och masade sig mellan strandstenarna. Vågorna hade kastat en död gädda upp bland tångrankorna på stranden, och den intresserade mycket Vultur. Asätare, asätare tycktes föräldrarna säga sinsemellan, då de sågo Vulturs förehavanden. Men det rörde den inte, den var ju av ödet bestämd att undergå förnedringens alla faser. Samma dag vidtog den.

De båda gamla örnarna hade begivit sig utåt havet, där de snart uppsökte *Ossifragus*. Alla tre kretsade uppe i rymden, ungen på vaggande vingar, ej högt uppe, men han flög dock obehindrat. De flögo långt bort till en skogklädd ö, som skymtade i fjärran. Under tiden kommo fiskarna, två man starka, till holmen där Vultur examinerade de rostbruna tångstråken och mättade sin mage med halv-rutten fisk. De upptäckte henne snart och hastade fram till henne. Vultur bredde ut vingarna och flög längs strandbrynet samt upp på en naken bergknalt. Längre kom hon inte.

De två männen gnodde efter, ty de sågo att där var något att göra. Den ena höll en lång käpp i handen, och då Vultur åter efter någon tvekan tog till vingarna, voro hennes förföljare henne så nära inpå livet att hon inte undgick ett rapp av käppen, riktat över fågelns rygg. Hon föll till marken och fick ytterligare ett slag med käppen, så att hon miste sansen för ett ögonblick.

De båda männen togo den avdomnade fågelns i vingspetsarna, samlande omsorgsfullt och försiktigt handpennorna i sina nävar. De sågo för väl, att fågelns inte var livlös och insågo, att det vore mindre angenämt att råka ut för en kramning av dess klor eller ett hugg med näbben. De drogo i var sin vinge, så att fågelns tvangs att med utbredda vingar släpa sig fram ända till båten, där den pressades in bland tåg och pressenningar i fören.

Men Vultur kvicknade till. Hemfärden blev inte så alldeles lugn, pressenningen, under vilken Vultur

dvaldes, höjde på sig gång på gång, och slutligen kastade sig den ena av männen beslutsamt över den arma Vultur, som hart när hade kvävts. Den andra skötte om skotet, och efter en halv timmes seglats landade farkosten i hemstranden.

Vultur tvangs åter att till fots tillryggalägga färden från hamnen upp till gården, medan de två rövarna ledde honom vid vingspetsarna. Det var en sorglig syn! Stackars Vultur kunde ej försvara sig på något sätt, näbben nådde ej bödlarna, med klorna kom hon ej heller åt dem. Hon drog krampaktigt ihop vingarna och lyckades lösgöra den ena. Instinktivt, med hela styrkan av sitt nedärvda hat till mänskan kastade hon sig på den andra, högg klorna i hans knä och pressade dem allt djupare. Han uppgav ett tjut av smärta, den andra hastade till hjälp och lyckades riva löst båda klorna. Han fick sig flere tunga hugg med näbben, och bådas raseri stegrades till det yttersta.

Händelsen fogade så att de gamla örnarna under sina bemödanden att återfinna Vultur kommit seglande så nära holmen, på vilken scenen med Vultur utspelades att de uppfattade att det var deras barn, som pinades av arvfjenden mänskan. Modern, örn-drottningen, uppgav högljudda rop och flög som en furie rakt på rövarna, så att de trodde sin sista stund vara kommen. Men i nästa ögonblick svävade hon redan högt uppe i skyn. Vultur uppgav glädjetjut, som inte ville tystna, fast det ej blev annat än långa räckor ksi-ksi-ksyi-ksyi-ksyi. De uttryckte tillika hela eländet i hennes belägenhet.

Hemfärden fortgick emellertid på samma sätt som den börjat. Vultur blev tvungen att gående tillryggalägga vägen till sitt första fångelse. Det gamla örnparet kretsade över följet högt uppe utan att förlora det ur sikte. Vultur inmanades i en bur av ståltråd, och gamlingarna kretsade varje natt över gården, även på dagen sågos de i trakten. Men då de vågade sig nära ven en skur av hagel dem om öronen, åtföljd av en skräll, som de ofta hört och hatade. Det var ju under en sådan skräll den förra drottningen mistat livet, då hon satt på sitt bo.

Vultur uppföddes med fisk och matrester, t. o. m. potatis gick med. Hon växte och frodades trots sin förnedring och ansågs omsider värd att sändas till en utländsk zoologisk trädgård. Färden räckte 3 dygn, hela tiden var hon inburad i en trälåda, jämt så hög att hon kunde stå upprätt, och försedd med ett handtag, så att den kunde bekvämt transporteras ombord på båten och vidare till bestämmelseorten.

Vultur beundrades dagligen av skådeslystna människor. Hon bodde i en stor bur tillsammans med andra örnar, och någon nöd gick egentligen inte på henne: hon hade mat i överflöd och strängt taget inga anspråk på livet, allt som funnits i den vägen hade blivit kvävt i sin linda. Så levde hon år efter år i fångenskapen.

Vultur skrek mest hela dagen. Hon satt ofta på en torr gren av ett torkat trä, som stod mitt i buren, rörde stjärten av och an åt båda sidorna. I hennes minne levde än dunkla bilder från hennes första

barndom, och då upphov hon sin röst och skrek kjak-kjak-kjak-kjak-kjak. Så flög hon ned på en stubbe, lyfte huvudet och tjöt gällare hi-hi-hi-hi-hi-hi-hi. Det var dårens skratt, de andra fångna örnarna sågo på henne men kunde inte hjälpa, fast de nog uppfattade att hon led. De ledo ju alla på samma sätt, och deras förstånd var omtöcknat, alldeles som Vulturs.

Där satt en gammal örnhona med vit stjärt, ljus näbb och mattgul iris. Hon hade tillbragt ett tiotal år i fängelse och var alldeles förslöad. Hon snörf-lade inåt kli-kli-kli... Denna räcka av klagolåtar föredrog hon med längre eller kortare pauser, och varje gång lyfte hon huvudet rakt upp mot höjden, som ville hon storkna. Det var en sådan ansträngning varje gång, att man kunde höra buklåten samtidigt. Hon flög upp mot gallerverket, invecklade sina klor i nätet och blev hängande med huvudet nedåt och utbredda vingar. En av internerna syntes hava medlidande med den olyckliga och gav sin sympati tillkänna genom ihållande hjo-hjo-hjo-hjo...

Ossifragus tillbringade de första månaderna av sitt kringflackande liv i sällskap med föräldrarna. De fångade fisk i havsvikarna, en god hjälp hade Ossifragus därvid av Pandion, fiskgjusen, som fick släppa sitt byte, då han ertappades på bar gärning. Ossifragus såg, huru föräldrarna behandlade Pandion. Då denne störtök efter en fisk och ville hasta bort, ilade alla tre efter honom och tvungo

honom att släppa sitt tag, varefter fisken med lätthet fångades av *Ossifragus*. Också hände det att de i bolag anställde jakt på säl, stundom till tidsfördriv, men också med allvarligt uppsåt att döda. En gång lyckades de gemensamt taga livet av en utter, som de upptäckte simmande mellan två skär, just då den stod i beråd att krypa upp på land. En annan gång anföllo de gemensamt ett får, som brutit benet av sig och låg flämtande bland stenarna på skäret.

Men hösten led, och *Ossifragus* kände sig mer och mer självsäker och lärde sig småningom att helt lita på sin egen kraft och sin förmåga att fånga. Han företog så långa utfärder att han förlorade kontakten med föräldrarna och dröjde borta flere dagar. Tidigare hade han ofta besökt fäderneboet, t. o. m. tillbringat nätter på detsamma. Nu avlägsnade han sig mer och mer och hamnade i de sydfinska vattenen, ja han gjorde t. o. m. utflykter till fastlandet. Vart han kom, var han en sällsynt gäst, och alla sågo med förundran på främlingen med den lätt igenkänneliga silhuetten, den korta stjärten och den framåtnedåt utsträckta halsen.

Vintern kom, och Finska Viken täcktes av is. *Ossifragus* älskade att hålla utkik på en hög klippa, där han även tillbringade sina nätter. Det blev svårt att få fisk längre, endast öppna vakar och rårar erbjödo fortfarande fångstmöjligheter. I en stor, öppen vak, ett tjugotal meter i längd och tio meter bred, som bildats i ett strömdrag mellan två klippharur, hade en flock alfåglar slagit ned och

förglömt sig så länge att de nödgades stanna. Denna remna med dess möjligheter upptäcktes naturligtvis av Ossifragus.

Som en stormvind kom han en vacker vintermorgon susande ned över de intet ont anande alfåglarna. Alla döko som på kommando, Ossifragus gav sig att kretsa ovanför öppningen, och den första som visade sig höggs ögonblickligen. Han knäckte benen på den arma fågeln och flög med den bort till sitt nattläger, där han lämnade den, och ilade strax tillbaka till vaken. Skräckslagna som alfåglarna voro, vågade de inte flyga, kring dem låg ju dessutom havet isbelagt så långt ögat nådde. Den ena efter den andra hade flutit upp efter dykningen, och där låg nu ett tiotal alfåglar synliga. Då Ossifragus åter svepte fram över vaken, försvunno fåglarna, vattnet strittade upp efter var och en alldeles på samma sätt som Ossifragus sett det göra då ejdrarna döko. Allorna voro goda dykare, det visste Ossifragus redan av erfarenhet. Det blev ett tålamodsprövande göra att på den begränsade ytan utvälja och sedan förfölja ett byte. Ty fåglarna foro som skottspolar under vattnet och dolde sig så skickligt under iskanten att de kunde hämta andan utan att observeras av Ossifragus. Första dagen måste han i själva verket nöja sig med en enda fågel, densamma som han lemlästat och kvarlämnat uppe i nattlägret.

Följande morgon var han åter på platsen och fann fortfarande alfåglarna simmande i vaken. Han satte sig på iskanten och följde med blicken de olyckliga

offren. Då inträffade det att han upptäckte fåglarnas knep och såg huru de, den enda efter den andra sökte sig upp under iskanten för att andas. Hela dagen tillbringade han där, och slutligen mot kvällen lyckades det honom att med ena klön gripa tag i en fågel, som ej varit tillräckligt försiktig. Åter reste han bort med sitt byte. Dag för dag blev han allt ivrigare, han uppdrev sin skicklighet ända därhän att han kunde fånga flere fåglar på samma dag. Han gav sig ej ens tid att bortföra sina offer, utan lämnade dem liggande kring vaken med avbrutna ben och vingar, så att de inte kunde flykta.

Sedan allvaken var utnyttjad, begav sig Ossifragus på väg utåt havet. Längre ute i Finska Viken påträffade han öppet vatten och försenade alfågelsflockar, som sträckte västerut. Han följde den av dessa angivna riktningen och hamnade vid de nordtyska flodmynningarna, där det fanns rikligt med fångstmöjligheter. Han drog vidare och råkade på andra örnar, stadda på strövtåg liksom han. Han hade vandringslusten i bloden och fortsatte sin färd uppför de stora floderna bort till sydosthörnet av Europa. Överallt fann han rikligt med föda, på slättlandet lärde han sig fånga hare. Det tillgick sålunda.

En vacker vintermorgon satt han på en sten nära en öppen slätt. Det rådde fullkomlig stillhet i omnejden, så att han kunde uppfatta varje minsta ljud med sin skarpa hörsel. Då uppfångade hans öra ett taktfast kupti-kupti-kupti-kupti och ur skogsbrynet

framskuttade en brun hare, hack i häl förföljd av Mickel räv. Haren guppade i väg tätt förbi örnen, men räven, som kommit drivande med höguret huvud, kastade om och försvann som ett sträck tillbaka i skogen.

Ossifragus var ej sen att gripa till vingarna. Men han var rätt komlig i sina rörelser, och Jösse Långben fick ett stort försprång. Men bytet var alltför lockande för att lämnas. Ossifragus vann synbarligen på den förföljde, haren begav sig olyckligtvis utåt öppna fältet, där det var lång väg till närmaste skog. När han märkte att han var förföljd av en ny rövare, som susade efter honom i luften, tillsatte han alla krafter, tog våldsamt långa skutt och nådde skogsbrynet så att endast ett tiotal meter skiljde honom från detta. Men då var också Ossifragus tätt i hälarerna på honom, sträckte fram sina rovgirigt spärrande klor och högg sitt offer i nacken. Det hördes ett skärande ä-ä-ä. Ossifragus släpade haren i klorna ännu några meter och blev stående över sitt byte. Han rev upp bröstet på haren, blottade lungorna och hjärtat, som han krafade fram med näbben och slukade. Så rev han ut ögonen, krossade ena bakbenet så det knakade och frossade på sitt rykande byte.

Ossifragus stannade länge i denna trakt och fångade många harar. Fram mot våren besökte han Svarta Havets stränder och begav sig sedan på väg mot väster och norr. Åter befann han sig vid Tysklands nordkust och bosatte sig på dynerna, därifrån han gjorde regelbundna strövtåg ut på sandslät-

terna vid havet, på vilka det vid ebbtid vimlade av allehanda havsdjur, som blevo ett lätt byte för honom. Han var för övrigt ej den enda i trakten, tvärtom funnos där många örnar, både kringströvande från andra trakter och bofasta, som häckat i närheten.

Men Ossifragus var ett barn av Norden. Han längtade till Ålands ändlösa arkipelag, de kala kobarna, urskogarna på de stora holmarna. Han flög längs Europas nordkust och befann sig åter i bekanta vatten. Så styrde han kosan mot Ålands skär.

Åter log sol över havet, vars ändlösa spegel glittrade, ångade av värme och sälta. Gudingarna började rugga och samlade sig i stora flockar ute på fjärden, medan ådorna lågo på ägg under krypenarna på Hamnskär och alla kobbar runtomkring. Gässen betade på Viggkläpparna och sälarna lågo och masade sig på revlarna vid Österkobb, medan en flock skarvar stodo uppstaplade på Lågskär och piskade luften med vingarna.

Härliga försommar! Aldrig synes havet så bländande i sin prakt, aldrig är solen så klar och hög, aldrig fästet genomskinligare och solens pelarstoder mäktigare.

Aldrig te sig örnarna för betraktarens öga vackrare, än då de svinga sig upp mot den blå rymden, belysta av solen, med det vita släpet och det gyllenkrönta huvudet glimmande likt krona och mantel hos kungen och drottningen i sagan.

Det gamla örnparet bebodde åter fjolårsnästet, nu

påbättrat och förstorat. Hon, örndrottningen, hade legat på två smutsvita ägg i fem veckor, de voro kläckfärdiga. Alla traktens örnar höllo manöver i solskenet. Bland dem också Örnkungen och Ossifragus.

Kungen mönstrade lederna, fann stort välbehag i den unga Ossifragus fulländade yttre.

— Jag ser att du lärt dig fångandets konst, annars hade du ej ditt stolta skick. Du skall en gång utkräva skatt av alla mina underhavande. Har du lagt märke till vettarna, som gunga på underlag av trä och ligga förankrade vid skären och grunden. Har du lagt märke till dessa byggnader av kullersten, som kanta stränderna? Granska dem noga, ty bakom dem lurar arvfjenden med argan list. Slå ej efter vettarna, de dyka ej och flyga ej heller sin kos, då du nalkas. Väjer du ej i god tid, är du förlorad, bakom kumlet höres skrällen, denna fruktansvärda, som alltid bådär död och förskräckelse. I bästa fall kommer du undan med ett svidande sår i bröstet eller ett bräckt ben. Det är en stinkande salva de utspy dessa människor, och dem rå vi inte på. Akta dig för dem, och akta dig för vettarna! Jag är gammal vorden, jag känner att min tid inte bliver lång, men ännu ser mitt öga så långt jordens rund och havets spegel utbreda sig under oss, än så länge har jag kraft att svinga mig ovan molnen. För dig står jordens ring öppen, flyg åter bort när tiden kommer, i fjärde våren av din levnad är din skrud kunglig liksom min nu är. Sök dig då en värdig gemål och glöm ej, att fädrens minne lever i dessa

skär och öar, som du ser här för dina blickar. Är det inte skönt?

Detta var ett tal värdigt sagans kung Bele, då han kallade sina söner till sig och förmanade dem, innan han ristade geirsodd. Men Ossifragus uppfattade ej hans tankar. Han sänkte sig ned mot havet, susade förbi Floskär, och alkorna flyktade på surrande vingar utåt havet, där han drog fram. Vid sydudden av Grisselskär gungade svärter, prackor, knipor på dyningen.

— Det kan väl ej vara farligt att flyga där förbi, tänkte Ossifragus, även om de undgå mitt angrepp. Men det kännes gott i ett örnhjärta att se hur de alla flykta skräckslagna, där jag drager fram.

Men fåglarna blevo liggande, och dyningen bröt sakta mot stranden.

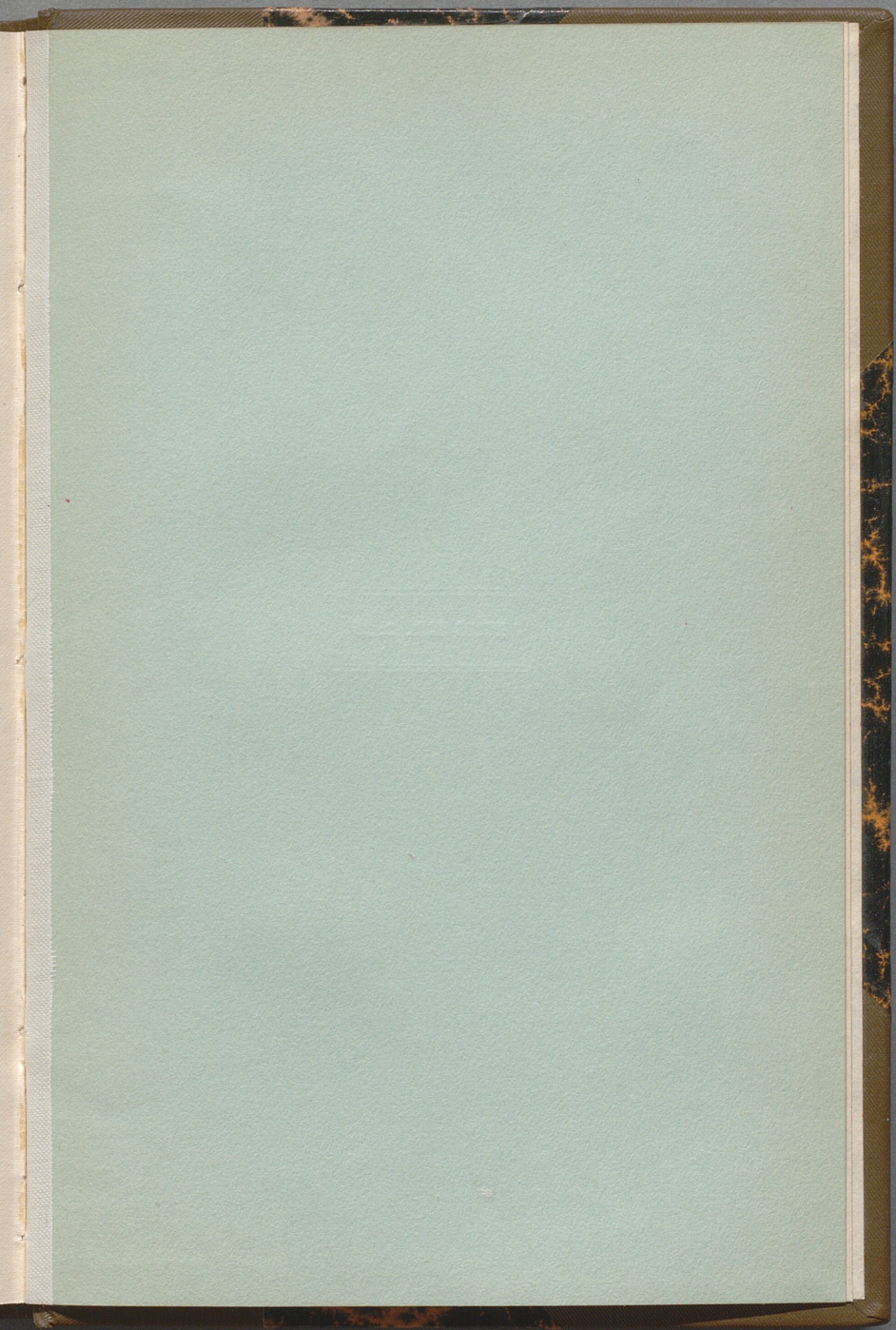
Då kände Ossifragus plötsligt en stickande smärta i huvud, bröst och vingar på samma gång, och ekot av rovskyttens muskedunder dog bort bland kliporna.

Den stolta kungaättlingen damp ned med slappt hängande vingar, huvud och ben och låg snart orörlig på havets yta, medan skytten, skälvande av jaktlycka stack ut bak udden i sin eka.

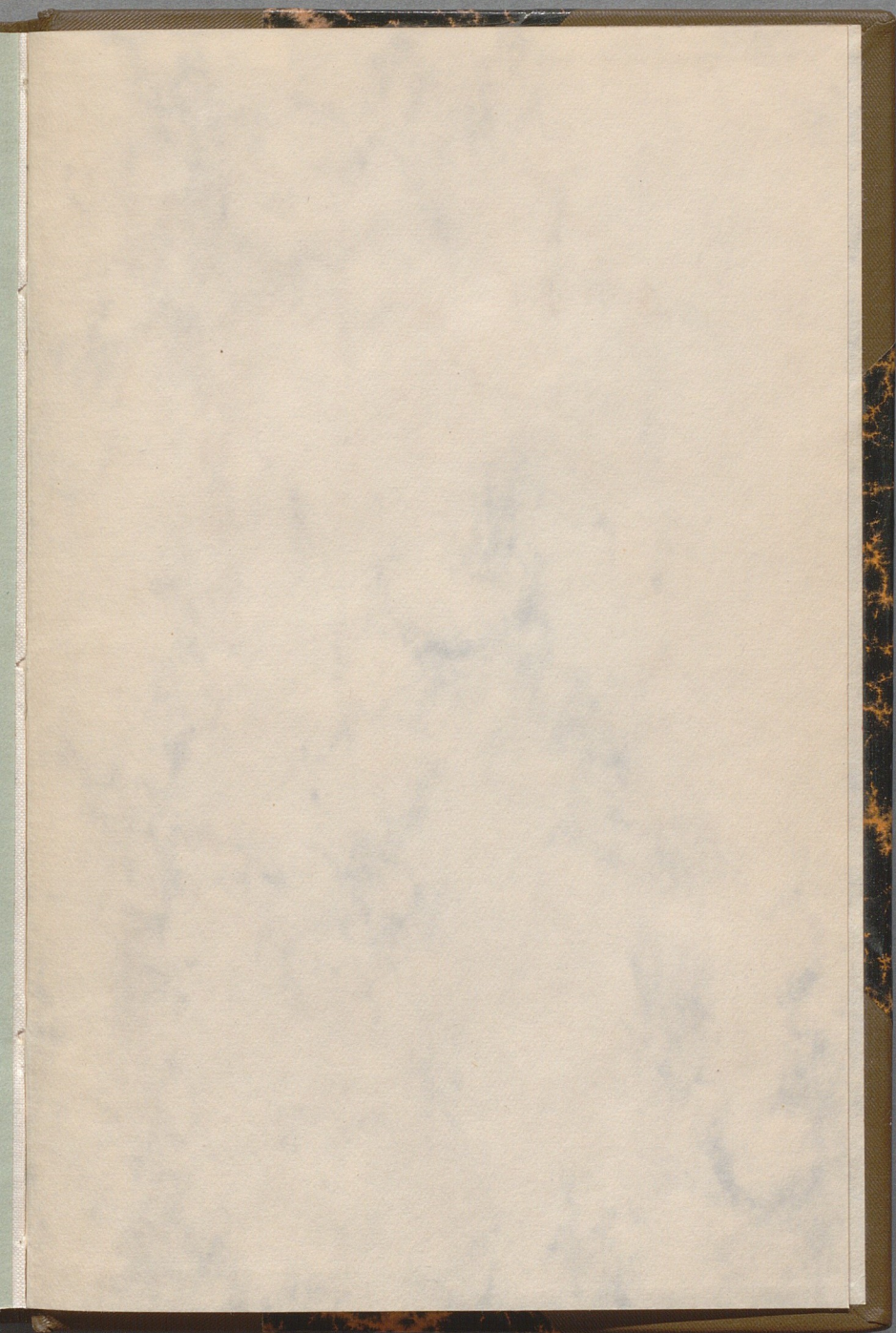
Men örnarna, som sett Ossifragus, gledo fram i lufthavet uppe bland molnen som förkroppsligade andar, mörka och dystra som hatet och hämden, men gudomliga i sin frihet och mänskliga i sitt behov av andens frigörelse.

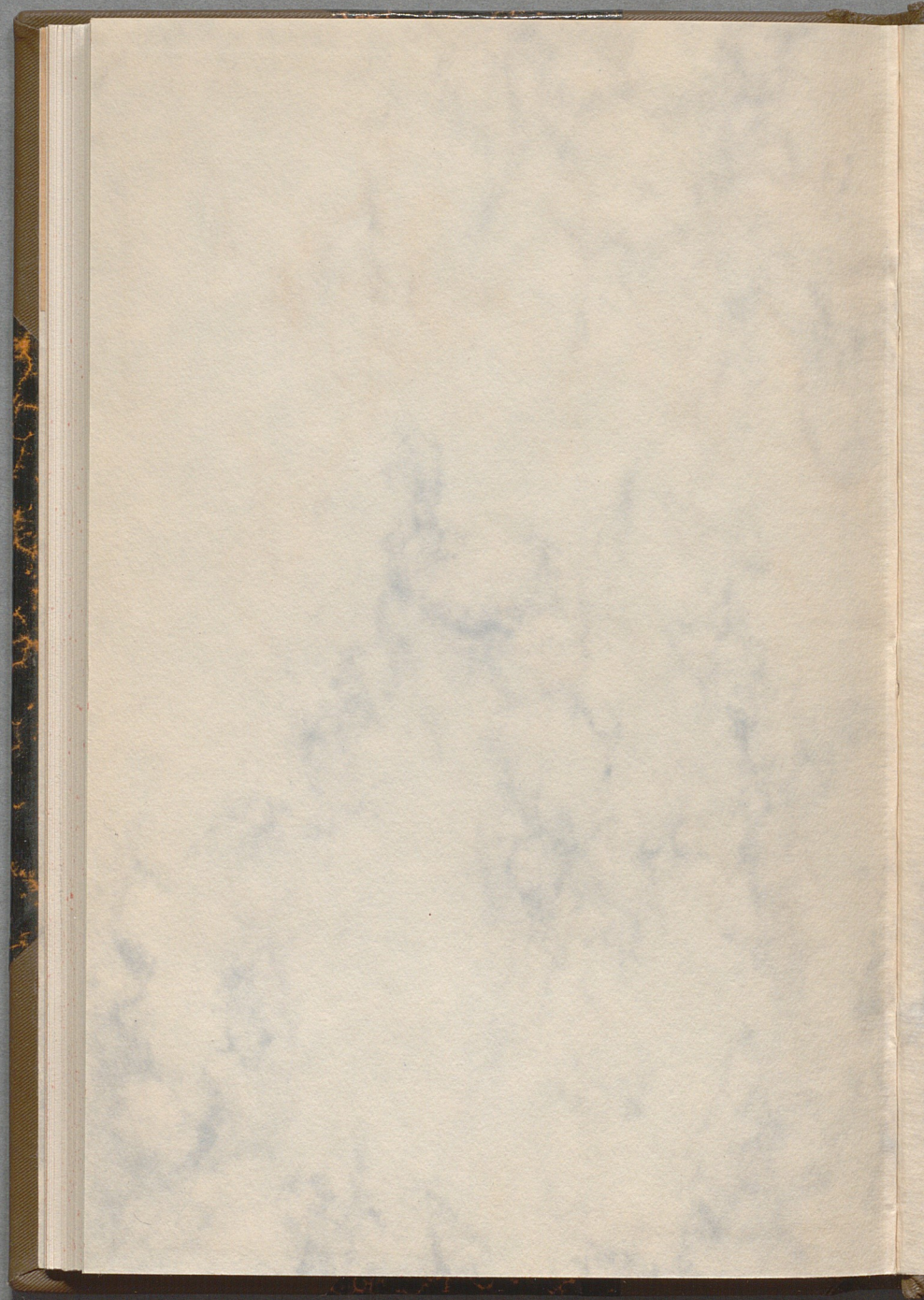
Innehåll:

	Sid.
Dabels ugglor	5
Korsnäbbarna i Tattarskogen	27
Vårfest i Grönalund	40
En framtidsfågel	61
Apus apus, luftens dotter	80
Ätten Haliaeetus	91

PRIS KR. 2:25

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 052 541